

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE
FAKULTA BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ
Katedra kriminalistiky

**Metodika vyšetřování mravnostní trestné
činnosti**

Bakalářská práce

Methodology of investigation of moral offences

VEDOUCÍ PRÁCE
PhDr. Jan Čáp, Ph.D

AUTOR PRÁCE
Veronika Malysz

PRAHA 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že vypracovaná práce je mým autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 12.02.2024

Veronika Malysz

Poděkování

V této části bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce panu PhDr. Janu Čápovi, Ph.D. za jeho trpělivost, cenné rady a odbornou pomoc.

Dále bych ráda poděkovala respondentům, kteří se podělili o své zkušenosti v rámci řízeného rozhovoru.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá metodikou vyšetřování mravnostních trestných činů. Práce je rozdělena na teoretickou část a praktickou část. Teoretická část se zaměřuje na vymezení pojmu mravnostní kriminalita, dále uvádí komplexní výčet mravnostních trestných činů, podrobněji se zabývá legislativní úpravou v České republice i z historického hlediska, důkladně charakterizuje osobu pachatele a oběti a z pohledu kriminalistické metodiky se zabývá současnými metodami vyšetřování mravnostních trestných činů. V praktické části, metodou řízeného rozhovoru, zobrazuje aktuální pohled policistů z útvaru Služby kriminální policie a vyšetřování, kteří se specializují na vyšetřování mravnostních trestných činů, na současnou metodickou podporu jejich činnosti a vyhodnocuje využívání metodiky v jednotlivých úkonech v rámci vyšetřování mravnostní trestné činnosti.

Klíčová slova

mravnostní kriminalita * trestný čin * pachatel * deviance * oběť * viktimizace * metodika * stopy * výslech

Annotation

The bachelor's thesis deals with the methodology of investigation of moral offences. The thesis is divided into a theoretical part and a practical part. The theoretical part focuses on the definition of the concept of moral offences, it also provides a comprehensive list of moral offences, it deals in detail with the legislation in the Czech Republic and from a historical point of view, it thoroughly characterizes the person of the perpetrator and the victim and from the perspective of criminalistic methodology it deals with the current methods of investigation of moral offences. In the practical part, using the method of a guided interview, it shows the current view of police officers from the Criminal Police and Investigation Service, who specialize in the investigation of vice crimes, on the current methodological support of their activities and evaluates the use of methodology in individual acts in the investigation of vice crimes.

Keywords

vice crime * crime * offender * deviance * victim * victimization * methodology * trails * interrogati

Obsah

Úvod.....	7
1 Mravnostní kriminalita.....	9
2 Historie právní úpravy.....	11
2.1 Starý zákon.....	11
2.2 Trestní právo v 11. – 18. století.....	12
2.3 Všeobecný zákoník o zločinech a trestech na ně z roku 1787.....	13
2.4 Zákon trestní o zločinech a těžkých policejních přestupcích.....	13
2.5 Zákon č. 117/1852 o zločinech, přečinech a přestupcích.....	14
2.6 Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon.....	15
2.7 Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.....	15
3 Aktuální právní úprava.....	17
3.1 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.....	17
3.2 Zákon č. 141/1961 Sb., Zákon o trestním řízení soudním.....	18
3.3 Zákon č. 218/2003 Sb., Zákon o soudnictví ve věcech mládeže.....	18
3.4 Zákon č. 45/2013 Sb., Zákon o obětech trestných činů.....	18
3.4.1 Oběť trestného činu.....	19
4 Metodika vyšetřování mravnostních trestných činů.....	20
4.1 Typické způsoby páchaní mravnostních trestných činů.....	20
4.1.1 Sexuální trestné činy páchané mezi dospělými.....	20
4.1.2 Sexuální trestné činy mezi dospívající mládeží.....	21
4.1.3 Sexuální trestné činy páchané na mládeži.....	21
4.2 Charakteristika osoby pachatele mravnostních trestných činů.....	23
4.2.1 Typologie pachatele dle deviace.....	24
4.3 Charakteristika osoby oběti mravnostních trestných činů.....	26
4.3.1 Typologie obětí.....	26
4.3.2 Viktimizace.....	27
4.3.3 Viktimologická prevence.....	28
4.4 Typické stopy.....	28
4.5 Typické vyšetřovací situace.....	28
4.6 Zvláštnosti předmětu vyšetřování.....	30
4.7 Zvláštnosti podnětů k vyšetřování.....	32

4.8	Zvláštnosti počátečních úkonů.....	32
4.9	Zvláštnosti vyšetřovacích verzí, plánování a organizace vyšetřování ...	35
4.10	Zvláštnosti následných úkonů.....	36
4.11	Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování a zvláštnosti kriminalistické prevence.....	38
5	Výzkumná část.....	39
5.1	Metody výzkumu.....	39
5.2	Realizace rozhovorů.....	39
5.3	Respondenti.....	41
5.4	Výstupy z výzkumného šetření.....	41
5.5	Zjištěné výsledky.....	45
	Závěr.....	46
	Seznam použité literatury.....	47
	Seznam příloh.....	49

Úvod

Mravnostní trestné činy jsou jedny z nejzávažnějších trestných činů, při kterých dochází k ohrožování lidské důstojnosti v sexuální oblasti. V současné době patří mezi nejčastější páchané mravnostní trestné činy znásilnění, pohlavní zneužívání, kuplířství a šíření pornografie. Mravnostní kriminalita je závažným společenským problémem, který má velmi negativní dopad na oběti, jejich rodiny a společnost jako celek. Je proto důležité, aby vyšetřování mravnostních trestných činů bylo prováděno profesionálně a ukládání trestů bylo přiměřené za spáchaný trestný čin, aby nedocházelo k sekundární viktimizaci oběti. Je známo, že mravnostní trestná činnost byla páchána již v dávné historii, což nám dokazují různé dochované prameny zákonů, které tyto trestné činy tvrdě trestaly. S postupem času docházelo k rekonstrukci právní úpravy, kde došlo i k rozšíření a ke zkonkretizování mravnostních trestných činů.

K výběru tématu mé bakalářské práce „Metodika vyšetřování mravnostní trestné činnosti“, mě vedly dva důvody. Prvním důvodem je má profesní motivace. V rámci svého kariérního růstu bych se chtěla specializovat na vyšetřování mravnostních trestných činů. Další motivací pro mě je ochrana dětí, které se staly oběťmi mravnostních trestných činů. Jsem přesvědčena, že je třeba udělat vše pro to, aby byly tyto děti ochráněny a aby jim byla poskytnuta náležitá pomoc. Myslím si, že pro dítě, které se stalo obětí mravnostního trestného činu je taková zkušenost daleko více traumatizující než pro dospělého jedince. Je tedy důležité, aby takové dítě dostalo včasnou potřebnou odbornou pomoc, aby se s takto nepříjemnou životní zkušeností lépe vyrovnalo a vrátilo se, co nejdříve zpět do normálního života. Tímto samozřejmě nechci bagatelizovat negativní dopady na dospělé oběti těchto trestných činů.

Cílem této práce je poskytnout přehled o metodice vyšetřování mravnostní trestné činnosti a zjištění s jakými problémy či nedostatky se setkávají vyšetřovatelé v rámci metodiky vyšetřování.

V úvodu mé práce vymezím pojem mravnostní kriminalita a uvedu výčet mravnostních trestných činů dle platné legislativy. V další kapitole se budu zabývat současnou platnou právní úpravou, kde se mimo jiné zmíním o historii právní

úpravy, která byla důležitým pilířem pro vznik současné legislativy. Ve čtvrté kapitole se zaměřím na metodiku vyšetřování mravnostních trestných činů. Na základě, které vymezím celou strukturu metodiky v rámci, které se zaměřím na osobu pachatele a osobu oběti. Poslední, pátá kapitola, patří praktické části bakalářské práce. Obsahem této kapitoly bude vyhodnocení odpovědí z řízených rozhovorů vedených s policisty Služby kriminální policie a vyšetřování, kteří se specializují na vyšetřování mravnostních trestných činů.

1 Mravnostní kriminalita

Mravnostní kriminalita, v současnosti se používá i pojem sexuální kriminalita, se objevuje v každé společnosti. Mravnostní trestné činy jsou jedny z nejzávažnějších trestných činů. Oběti těchto trestných činů si možné následky ponесou do konce svého života, v podobě vývojových psychických poruch, různých traumatizujících poškození. Podle Chmelíka (2003) nelze mravnostní trestné činy interpretovat pouze mravní otupělostí nebo je chápat jako zvýšenou dráždivost na sexuální podněty při zmenšené ovládací schopnosti. Pachatelem této kriminality je ve velké míře osoba, u které nebyla psychiatrickým ani psychologickým vyšetřením zjištěna anomálie v podobě sexuální úchylnky. Podstatná část této delikvence je páchána osobami, u kterých je zjišťována sexuálně-patologická motivace, jejíž predikce zasahuje mimo vývojové vady i do špatné nebo nedostatečné mravní, sexuální, obecně pak společenské výchovy. Mravnostní trestné činy zasahují čtyři základní roviny:¹

1. morální vztahy ve společnosti,
2. život a zdraví občanů poškozených v důsledku protiprávního jednání ve sféře sexuálních vztahů,
3. zdravý vývoj mládeže,
4. dobré mravy v sexuálních vztazích mezi dospělými jedinci.

Za mravnostní trestné činy považujeme: znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužití, soulož mezi příbuznými, kuplířství, prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, šíření pornografie, výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, zneužití dítěte k výrobě pornografie, účast na pornografickém představení a navazování nedovolených kontaktů s dítětem. Všechny tyto trestné činy jsou vymezeny v trestním zákoníku, v hlavě III.

Gřivna et. al (2019) rozděluje mravnostní trestné činy do dvou kategorií:²

¹ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 1, 18. ISBN 80-7178-739-6.

² GRIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav a ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 298-299. ISBN 978-80-7598-554-5.

- sexuální trestné činy – do této skupiny jsou zahrnuta všechna jednání, které se nacházejí mimo oblast akceptovatelného chování v rámci společnosti,
- trestné činy spojené s prostitucí – jak již z názvu vyplývá, do této skupiny jsou zahrnuty ty trestné činy, které souvisejí s prostitucí. Prostituce v České republice nepodléhá žádné regulaci, a proto není ani trestná. Jsou však dva trestné činy spojené s prostitucí, které jsou zakotveny v trestním zákoníku: kuplířství a prostituce ohrožující mravní vývoj dětí.

Chmelík (2003) dále ve své publikaci uvádí, že nárůst mravnostních trestných činů byl zjištěn od poloviny devadesátých let, která souvisela především s prostitucí, kdy byly ženy nuceny poskytovat za úplatu sexuální služby. Postupem času se prostituce stávala vysoce společensky nebezpečnou formou organizovaného zločinu v mezinárodním měřítku. Další vývoj byl zaznamenán u výroby dětské pornografie, která byla taktéž páchána formou organizovaného zločinu, řízeného převážně ze zahraničí. Otázka zneužívání dětí pro pornografické účely byla natolik závažná, že se stala tématem světového fóra zástupců států ve Stockholmu, která proběhla v roce 1989. Kongres definoval komerční sexuální zneužívání dětí jako:³

1. Obchodování s dětmi.
2. Dětská prostituce, kterou lze definovat jako zjednání nebo nabízení služeb dítěte k provádění pohlavních či jiných sexuálních aktů za peníze nebo jakoukoli jinou odměnu.
3. Dětská pornografie, kterou lze definovat jako jakýkoliv obrazový, textový nebo zvukový materiál, který používá děti v sexuálním kontextu. U obrazové pornografie jde o zobrazení dítěte při skutečné či simulované sexuální činnosti nebo vystavování pohlavních orgánů pro sexuální ukájení uživatelů, přičemž taková činnost zahrnuje výrobu, rozšiřování, či používání takového materiálu.

³ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 18, 52. ISBN 80-7178-739-6.

2 Historie právní úpravy

Chmelík (2003) zmiňuje: „*Sexuální chování je ve všech kulturách podřizováno obecně uznávaným mravním a právním normám. Do určité míry tedy podléhá restrikci, aby tato obtížně kontrolovaná a regulovaná činnost nepůsobila ve společnosti destabilizačně. Sexualita motivuje jednání člověka po celou dobu známou historii lidské civilizace. Sebeprísnejší tresty neodradily jednotlivce od nevěry, znásilnění.*“⁴

Postavení ženy ve společnosti z historického hlediska bylo jasně dané. Podle Moruse (2007) v historických dobách ovládal veřejný život muž, kdy žena měla rodit děti, starat se o chod domácnosti a být dobrou manželkou.⁵

Ženy byly podřizeny mužům, neměly žádná práva a byly ve vlastnictví muže. Když se žena stala obětí trestného činu, vnímalo se to jako útok na majetek muže, za který byl pachatel potrestán.

2.1 Starý zákon

První informace o mravnostních trestných činech byly zmíněny ve Starém zákoně, konkrétně se jednalo o trestný čin znásilnění. Tento trestný čin je upraven v 5. knize Mojžíšově (Deuteronomium) jako ochrana panenství a jeho znění je:

*„Když někdo potká zasnoubenou dívku venku na poli, znásilní ji a vyspí se s ní, pak ať zemře jen ten muž. Dívku netrestejte, nezaslouží si smrt. Je to jako, když někdo napadne a zavraždí svého bližního. Byla přeci na poli – zasnoubená dívka křičela, ale nebyl tam nikdo, kdo by ji zachránil.“*⁶

*„Když někdo potká dívku, pannu, která není zasnoubená, znásilní ji a vyspí se s ní, pak, budou-li přistiženi, dá ten muž jejímu otci padesát šekelů stříbra a ta dívka se stane jeho manželkou. Zneuctil ji, a tak ji po celý svůj život nesmí propustit.“*⁷

⁴ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 13. ISBN 80-7178-739-6.

⁵ MORUS, Richard. *Světové dějiny sexuality*. Vyd. 3. Praha: Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0887-8.

⁶ Bible: překlad 21. století. Praha: Biblion, 2009, s. 224. ISBN 978-80-87282-00-7.

⁷ Bible: překlad 21. století. Praha: Biblion, 2009, s. 224. ISBN 978-80-87282-00-7.

Z výše uvedeného vyplývá, že byl značný rozdíl v tom, zdali dívka byla zasnoubená či nikoliv. Když byl zasnoubená, tak pachatel, který se dopustil znásilnění, byl potrestán trestem smrti. Kdežto dívka, která zasnoubená nebyla, si musela pachatele vzít za muže a otec dívky dostal zapláceno, kdy takové rozhodnutí vnímám jako trest pro znásilněnou dívku, nikoliv pro muže, který se znásilnění dopustil.

2.2 Trestní právo v 11. – 18. století

Vlček (2007) ve své knize uvádí, že v období společenské rodové organizace, která předcházela vzniku států, neexistovala žádná formální právní ochrana. Lidé se spoléhali na zvyky, tradice a kolektivní zodpovědnost k zajištění pořádku a spravedlnosti. Škodu způsobenou bezprávím si poškozený svémocně hojil na pachateli, jeho rodině nebo majetku. Ve staročeské rodové společnosti byl rod odpovědný za zlé skutky svých členů. Po vzniku státu nemohly být staré zvyky a obyčeje usměrňovány stejným způsobem, proto bylo hlavním úkolem vznikajícího práva chránit vedle státních orgánů a církve především feudální soukromé vlastnictví. Nově vznikající právo však mělo nedostatky, neboť ustanovení o trestních sankcích proti majetkovým deliktům v něm byla vyjádřena velmi přesně a detailně, kdežto trestání vraždy se nechávalo na soukromé iniciativě poškozeného, stejně tomu tak bylo se znásilněním ženy. Za znásilnění byl považován i únos ženy a tyto trestné činy byly trestány smrtí (stětím, šibenicí, upálením či zahrabáním za živa).⁸

Trestné činy, které ohrožovaly podstatu manželství (bigamii, cizoložství, konkubinát a únos) byly definovány v Koldínově městském zákoníku v článku M XL. Za bigamii byl muž potrestán stětím a žena byla potrestána taktéž stětím, nebo zahrabáním za živa. V 17. století se výskyt bigamie výrazně snížil. Za delikt cizoložství byl ukládán trest smrti, v případě ženy došlo i k propadnutí vdovského věna ve prospěch manžela. Dle zemského práva byl únos považován za závažný násilný delikt, který byl v případě, že se jednalo o únos provdané ženy, či se deliktu dopustila provdaná žena, trestán napíchnutím na kůl.

⁸ VLČEK, Eduard. *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 3-7. ISBN 978-80-210-4056-4.

U svobodných osob mohlo dojít k prominutí trestu, pokud dívka souhlasila, že se za svého únosce provdá. Koldínův městský zákoník neznal pojem únos, byl proto spojován se znásilněním. Pachatel byl za znásilnění potrestán mečem nebo vpletením do kola, oběť však musela prokázat, že byla znásilněna. Důkazem bylo, že oběť křičela o pomoc, pokud oběť o pomoc nekřičela, znamenalo to, že ke skutku sama dobrovolně svolila. Žádné změny, co se týče řešení znásilnění nepřinesl Josefínský hrdelní řád, ani Tereziánský zákoník. Koldínův zákoník se zabýval i deliktem incestu, který byl trestán smrtí, neboť se jednalo o horší delikt jak cizoložství.⁹

2.3 Všeobecný zákoník o zločinech a trestech na ně z roku 1787

Jednalo se o trestní zákoník, který vznikl za vlády císaře Josefa II. Za vlády Josefa II. došlo ke zmírnění trestů za mravnostní trestné činy, avšak trestným se stal každý mimomanželský pohlavní styk. Přísnost trestu již neměl charakter msty, ale mělo pachatele převychovat. Podle Eduarda Vlčka šlo o pohlavní styk se Židy, mezi příbuznými, s nedospělou dívkou, s jeptiškou, styk se zvířetem aj. Rozlišovalo se smilstvo s počestnou ženou, smilstvo s nevěstkou a různé případy sodomie. Násilné smilstvo bylo trestáno smrtí, za předpokladu, že poškozená prokázala násilí, třeba jen křikem. Tento všeobecný zákoník zakazoval pod těžkými tresty i kuplířství.¹⁰

2.4 Zákon trestní o zločinech a těžkých policejních přestupcích

Tento zákoník vyšel 3. září 1803 a do českého jazyka byl přeložen v roce 1804 pod názvem *Knihy práv nad přečiněními hrdelními a těžkými, řádu městského (totiž policie) přestupky*. Tento zákoník byl rozdělen do dvou částí, kdy v první se pojednávalo o zločinech a v druhé o přestupcích. Zákoník převzal všechny podstatné přednosti z josefínského trestního zákoníku, které však dále rozvíjí. Zákoník, ačkoliv vznikl v určitém historickém kontextu, vynikal svou kvalitou a hluboce poznamenal vývoj trestního práva až do roku 1949. Zákon výslovně definuje návod, pomoc a pokus jako trestné jednání, zatímco pouhý

⁹ FRANCEK, Jindřich. *Zločin a sex v českých dějinách: manželské spory a sexuální kriminalita v raném novověku*. V Praze: Rybka Publishers, 2000, s. 92-114. ISBN 80-86182-29-0.

¹⁰ VLČEK, Eduard. *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 13. ISBN 978-80-210-4056-4.

úmysl trestný není. Za zločiny byly ukládány tresty: trest smrti a žalář.¹¹ Zákoník byl rozdělen na hlavy a v hlavě patnácté se pojednávalo o smilstvu násilném a jiných smilných případnostech, které představovaly dnešní mravnostní trestné činy, které byly definovány v § 110 až § 116. Přesné znění § 110:

„Kdož osobu ženskau pohrůžkau nebezpečnau, skutečným násyljm, neb lstnau omámilostj smyslůw gegjch ohromj, že chlipnosti a žádostem geho odolati a odporowati s to nenj: w takowém stawu gi zprzné a zmrhage zločin smilstwa násylného páchá.“¹²

2.5 Zákon č. 117/1852 o zločinech, přečinech a přestupcích

Jednalo se o novelizaci zákona z roku 1803, kde byly trestné činy rozděleny na zločiny, přečiny a přestupky. Zločiny byly trestány smrtí (oběšením) nebo žalářem prvního či druhého stupně. V zákoníku byl vymezen i trest vypovězení, který mohl být uložen pouze cizinci.¹³

Mravnostní trestné činy byly zakotveny v hlavě čtrnácté, které upravovaly trestné činy o násilném smilstvu, zprznění a jiných těžkých případech smilstva (§ 125 až § 133). Trestem za násilné smilstvo byl těžký žalář v rozmezí pěti až deseti léty. Pakliže poškozené vznikla důležitá škoda na zdraví nebo na životě, pachatel byl potrestán těžkým žalářem na deset až dvacet let. Doživotně těžkým žalářem byl potrestán ten, kdo svým jednáním způsobil poškozené smrt. V § 127 byl již konkretizován věk poškozené, tedy nezletilé.¹⁴ Znění § 127:

„Mimomanželská soulož, předsevzatá s osobou ženskou, která bez přičinění pachatelova jest bezbranná nebo bez sebe, anebo, která ještě

¹¹ VLČEK, Eduard. *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 33-34. ISBN 978-80-210-4056-4.

¹² *Kniha práw nad přečiněnjmi hrdelnjmi a těžkými řádu Městského, (totiž Policye) přestupky*. Wjdeň: J.T. Grozný z Trattnerůw, 1804. Online. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:3de91dca-9a9e-4bd5-a5e1-a7eaff512462>. [cit. 2024-01-06].

¹³ VLČEK, Eduard. *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 34-35. ISBN 978-80-210-4056-4.

¹⁴ NAKLADATELSTVÍ C. H. BECK. *Back-online*. Online. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjyguzf6mjrg4xhazrrgi4s2ma&refSource=toc>. [cit. 2024-01-06].

*nedokonala čtrnáctý rok věku svého, budiž též pokládána za smilstvo násilné a potrestána buď podle § 126.*¹⁵

Trestný čin zprznění byl formulován v § 128 a v současném pojetí se jednalo o pohlavní zneužívání dítěte, jemuž ještě nebylo čtrnáct let. Zločiny smilstva byly dále rozděleny:¹⁶

- I. Proti přírodě
- II. Zprznění krve
- III. Svedení ke smilstvu
- IV. Kuplířství vzhledem k osobě nevinné.

Zločin smilstva proti přírodě byl uveden v § 129 a jeho znění bylo:

*„Jako zločiny trestají se též další způsoby smilstva: I. smilstvo proti přírodě, to jest: se zvířaty; s osobami téhož pohlaví.*¹⁷

2.6 Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon

Trestní zákon vyšel v platnost 18.07.1950 a účinný byl od 01.08.1950. Zákon č. 86/1950 Sb., byl členěn na deset hlav a v hlavě sedmé byly uvedeny trestné činy proti svobodě a důstojnosti člověka. Oddíl první patřil trestným činům proti svobodě a oddíl druhý trestným činům proti důstojnosti člověka. Oddíl druhý pojednával přesně o těchto trestných činech: znásilnění, pohlavní zneužití, pohlavní styk s osobou téhož pohlaví, soulož mezi příbuznými, obchod se ženami, kuplířství a ohrožení mravnosti.¹⁸

2.7 Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Trestní zákon vyšel v platnost 08.12.1961 a účinný byl od 01.01.1961. Zákon č. 140/1961 byl dělen na tři části, obecnou část, zvláštní část a přechodná a závěrečná ustanovení. V obecné části byl stanoven účel zákona, základní

¹⁵ § 127 Zákon č. 117/1852

¹⁶ NAKLADATELSTVÍ C. H. BECK. *Back-online*. Online. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjyguzf6mjrg4xhazrgi4s2ma&refSource=toc>. [cit. 2024-01-06].

¹⁷ § 129 Zákon č. 117/1852

¹⁸ Zákon č. 86/1950 Sb. Trestní zákon. *Zákony pro lidi*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1950-86#hlava7-oddil1>. [cit. 2024-01-06].

trestní odpovědnost, působnost trestních zákonů, tresty, zánik trestnosti, ochranná opatření, zvláštní ustanovení o stíhání mladistvých. Ve zvláštní části tohoto zákona byl taxativní výčet jednotlivých trestných činů. Zvláštní část obsahovala celkem dvanáct hlav, kdy v hlavě páté byly uvedeny trestné činy hrubě narušující občanské soužití. Šlo především o § 204 Kuplířství, § 205 Šíření pornografie, § 205a Přechovávání dětské pornografie, § 205b Zneužití dítěte k výrobě pornografie. Trestné činy proti rodině a mládeži byly vymezeny v hlavě šesté a § 217a Svádění k pohlavnímu styku. Další výčet mravnostních trestných činů, byl v hlavě osmé, v oddíle druhém. Oddíl druhý pojednával o trestných činech proti lidské důstojnosti: § 241 Znásilnění, § 242 Pohlavní zneužívání, § 245 Soulož mezi příbuznými a § 243 měl toto znění:¹⁹

„Kdo zneužívá závislosti osoby mladší než osmnáct let nebo osoby svěřené jeho doзору, přiměje ji k mimomanželské souloži, nebo kdo takové osoby, zneužívá její závislosti, jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“²⁰

Trestní zákon byl v České republice platný do 31. prosince 2009. Následně byl nahrazen aktuálním trestním zákoníkem č. 40/2009 Sb.

¹⁹Zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákon. *Zákony pro lidi*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140#cast2-hlava8>. [cit. 2024-01-06].

²⁰ Tamtéž § 243 Zákon č. 140/1961 Sb.

3 Aktuální právní úprava

3.1 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Trestní zákoník vyšel v platnost 09.02.2009 a účinnost nabyla dne 01.01.2010. Jedná se o aktuální právní úpravu, rozdělenou do tří částí: obecná část, zvláštní část a přechodná a závěrečná ustanovení. Obecná část byla oproti předchozímu trestnímu zákonu rozšířena o okolnosti vylučující protiprávnost, zahlazení odsouzení a výkladová odsouzení. Zvláštní část tohoto zákona obsahuje celkem 13 hlav a výčet mravnostních trestných činů je uveden v hlavě třetí, pod skupinovým názvem trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Jednotlivé trestné činy jsou vymezeny v § 185 – § 193b, konkrétně se jedná o § 185 Znásilnění, § 186 Sexuální nátlak, § 187 Pohlavní zneužití, § Soulož mezi příbuznými, § 189 Kuplířství, § 190 Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, § 191 Šíření pornografie, § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, § 193 Zneužití dítěte k výrobě pornografie, § 193a Účast na pornografickém představení, § 193b Navazování nedovolených kontaktů s dítětem.²¹

V posledním roce panuje rozsáhlá diskuse o adekvátnosti stávající definice znásilnění. Současný ministr spravedlnosti JUDr. Petr Blažek, Ph.D. připravil návrh nové definice znásilnění, která je v současnosti v procesu schvalování. Dne 12.01.2024 vláda předložila návrh zákona sněmovně. Dne 07.02.2024 proběhlo 2. čtení a návrh zákona byl přikázán k projednání výborům. Navržená definice znásilnění má znění:

„Kdo s jiným proti jeho seznatelné vůli vykoná soulož nebo jiný pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží, kdo jiného donutí k souloži nebo jinému pohlavnímu styku provedenému způsobem srovnatelným se souloží s jinou osobou, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.“²²

²¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5.

²² Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. (n.d.). *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky*. Online. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=232614>. [cit. 2024-02-11].

Návrh zákona dále zahrnuje definici pojmu bezbrannost a trestného činu sexuální nátlak, který je navržen pod § 185a, tedy hned za trestným činem znásilnění.

Dalšími právními předpisy, se kterými se setkáváme v rámci mravnostní problematiky jsou: trestní řád, zákon o soudnictví ve věcech mládeže a zákon o obětech trestných činů.

3.2 Zákon č. 141/1961 Sb., Zákon o trestním řízení soudním

Trestní řád upravuje postup orgánů činných v trestním řízení v trestních věcech. V případě sexuálních trestných činů má svá specifika, která zohledňují citlivou povahu těchto činů a snahu o ochranu obětí. Trestní řád klade důraz na ochranu obětí sexuálních trestných činů. Za tímto účelem stanoví řadu procesních institutů, jako je například: možnost nařídit utajení totožnosti oběti, možnost vyloučení veřejnosti z hlavního líčení, možnost nařídit psychologickou pomoc oběti. Trestní řád poskytuje obětem sexuálních trestných činů zvláštní ochranu a umožňuje jim účastnit se trestního řízení a chránit své zájmy.²³

3.3 Zákon č. 218/2003 Sb., Zákon o soudnictví ve věcech mládeže

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže upravuje specifický procesní postup v případě, kdy se protiprávního činu dopustí mladistvý, tedy osoba ve věku od 15 do 18 let.

3.4 Zákon č. 45/2013 Sb., Zákon o obětech trestných činů

Zákon o obětech trestných činů definuje práva a povinnosti obětí trestných činů, včetně obětí sexuálních deliktů. Poskytuje jim komplexní ochranu a podporu v průběhu celého trestního řízení. Oběti trestných činů se postupně ocitají ve třech postaveních: oběť trestného činu, poškozený a svědek.

V rámci zákona o obětech trestného činu se blíže seznámíme s obětí trestného činu.

²³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. 7. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-230-1.

3.4.1 Oběť trestného činu

Jedná se o fyzickou osobu, které bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil. Pokud trestný čin spáchaný na oběti vedl k její smrti, za oběť se vedle ní považují i příbuzní v přímé linii (rodiče, děti, prarodiče, vnuci), kteří utrpěli újmu v důsledku smrti oběti a osoba, které oběť ke dni své smrti poskytovala nebo byla povinna poskytovat výživu (např. manžel/ka, partner/ka, sourozenci). V případě, že existuje více výše uvedených osob, je každá z nich považována za oběť. Hned v úvodu je nutné rozpoznat, zda se v daném případě nejedná o zvlášť zranitelnou oběť. Podle zákona se zvlášť zranitelnou osobou myslí: dítě; osoba, která je vysokého věku nebo je postižena fyzickým, mentálním nebo psychickým hendikepem nebo smyslovým poškozením; oběť trestného činu obchodování s lidmi, trestného činu znásilnění, trestného činu týrání svěřené osoby, trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí nebo trestného činu teroristického útoku; oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, trestného činu, který zahrnoval násilí, násilí či pohrůžku násilím, trestného činu spáchaného pro příslušnost k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo oběť trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Pokud oběť spadá do této kategorie má právo na vyšší ochranu a citlivější zacházení. Práva oběti podle zákona:²⁴

- právo na odbornou pomoc,
- právo na informace,
- právo na ochranu před hrozícím nebezpečím,
- právo na ochranu soukromí,
- právo na ochranu před druhotnou újmou,
- právo na finanční pomoc.

²⁴ DURDÍK, Tomáš. *Zákon o obětech trestných činů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-109-7.

4 Metodika vyšetřování mravnostních trestných činů

4.1 Typické způsoby páchaní mravnostních trestných činů

Konrád et al. (2021) rozděluje páchaní sexuálních trestných činů na dvě skupiny:

- pachatel a oběť jsou v přímém kontaktu (jde například o znásilnění),
- pachatel a oběť nejsou v přímém kontaktu (jde například o přechovávání dětské pornografie).²⁵

U trestných činů znásilnění a pohlavní zneužívání se pro třídění způsobů páchaní využívá jako kritérium věk pachatele a věk oběti. Podle tohoto kritéria rozlišuje Zdeněk Konrád (2021) trestné činy v sexuální oblasti na:²⁶

- a) sexuální trestné činy páchané mezi dospělými,
- b) sexuální trestné činy (provinění) mezi dospívající mládeží,
- c) sexuální trestné činy páchané na mládeži.

4.1.1 Sexuální trestné činy páchané mezi dospělými

Konrád et al. (2021) ve své knize uvádí, že se jedná o trestné činy, kdy pachatel i oběť jsou plnoletí. Použití násilí, hrozby bezprostředního násilí či uvedení oběti do stavu bezbrannosti jsou charakteristickými znaky způsobu páchaní u těchto trestných činů. Zejména se jedná o tyto způsoby páchaní:²⁷

- pachatel a oběť se znají, mají mezi sebou určitý vztah, kterého pachatel využije, aby svou oběť vylákal na určité místo a zde pak za užití násilí či hrozbou, že užije násilí dosáhne pohlavního styku,
- pachatel a oběť se neznají, seznámí se se např. na diskotéce. Pachatel nabídne oběti, že ji doprovodí domů. V oběti tímto vzbudí důvěru, které pachatel využije a ve vhodném okamžiku se pokusí o pohlavní styk. Pokud se oběť brání, pachatel použije násilí,

²⁵ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 238. ISBN 978-80-7380-859-4.

²⁶ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 238. ISBN 978-80-7380-859-4.

²⁷ Tamtéž s. 238.

- pachatel a oběť se neznají. Pachatel si buď svou oběť vyhlídne, sleduje ji a na vhodném místě zaútočí. V těchto případech bývají často vážnější následky, někdy dojde i k úmrtí.

4.1.2 Sexuální trestné činy mezi dospívající mládeží

Jedná se o kategorii trestných činů, které jsou páchané mezi dospívajícími dětmi. Pachatelé bývají většinou ve věku okolo 16 let a oběti jsou zpravidla mladší 15 let. U této kategorie mravnostních trestných činů není užito násilí, nebývá to častým pravidlem a k souloži dochází po vzájemné dohodě. Nejčastěji se setkáváme s těmito způsoby páchaní:²⁸

- zainteresované osoby se vzájemně znají. Zorganizuje se večírek a během zábavy proběhne pohlavní styk, kdy mezi zúčastněnými jsou osoby jak mladší, tak starší 15 let,
- zainteresované osoby se navzájem mohou znát. Zorganizují večírek a během zábavy může dojít ke znásilnění oběti, kdy oběť pohlavní styk odmítala. V tomto případě může dojít i k hromadnému znásilnění oběti,
- k pohlavnímu styku dochází mezi předčasně vyspělou dívkou či chlapcem, kteří se zamilují do staršího kamaráda, se kterým nějakou dobu udržují známost, jde o tzv. první lásku.

4.1.3 Sexuální trestné činy páchané na mládeži

Jedná se o kategorii mravnostních trestných činů, kdy je pachatel dospělý a oběť je mladší 15 let. Typickým znakem způsobu páchaní je násilí, hrozba násilím a přivedení oběti do stavu bezbrannosti. Konrád et al. (2021) ve své publikaci zmiňuje i specifické znaky, kterými jsou: *„autoritativní postavení pachatele, závislost oběti na pachateli, získání a zneužití přirozené důvěry dětí k dospělým, získání důvěry a povolnosti různými dary nebo prostřednictvím*

²⁸ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 239. ISBN 978-80-7380-859-4.

her, vyvolání sexuální žádostivosti starších dětí ukazováním pornografie apod.“²⁹

Nejčastěji se setkáváme s těmito způsoby páčání:

- oběť a pachatel jsou v blízkém určitém vztahu, kdy je pachatelem rodič, jiný příbuzný či učitel, který využije svého autoritativního postavení či závislosti oběti a vynutí si tak pohlavní styk. Pokud se oběť brání, její odpor je překonán pod pohrůzkou trestu,
- pachatel si u oběti získá důvěru tím, že ji nabízí různé dárky, sladkosti, poté ji zavede na příhodné místo a bez užití násilí svou oběť zneužije,
- pachatel pod záminkou potřeby pomoci, vyláká oběť na příhodné místo, kde jej zneužije i za užití násilí,
- pachatel nemá snahu navázat jakýkoliv kontakt se svou obětí, při vhodné příležitosti na svou oběť zaútočí,
- pachatel využívá sociální sítě, na kterých se snaží se svou obětí navázat kontakt, má tendenci v oběti vzbudit pocit důvěry, aby mu zaslala erotické fotografie a následně se s pachatelem setkala i osobně,
- pachatel s obětí natáčí dětskou pornografii nebo je oběť využívána k dětské prostituci, zpravidla je oběť získávána za úplatu a v určitých případech jsou o této skutečnosti srozuměny rodiče oběti, kteří si takto vydělávají.

Mravnostní trestní činy mají svá upřesnění a lze u nich formulovat typické způsoby páčání. Chmelík (2003) uvádí i některé obecné rysy, „*které jsou charakteristické pro celou kategorii mravnostní kriminality, jde především o tyto faktory:*“³⁰

- Utajování mravnostního trestného činu obětí.
- Obtížně identifikovatelný pachatel.
- Nedostatek stop na místě činu.

²⁹ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 239. ISBN 978-80-7380-859-4.

³⁰ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 22. ISBN 80-7178-739-6.

- Vztah pachatele a oběti.
- Provokující jednání ze strany oběti.

4.2 Charakteristika osoby pachatele mravnostních trestných činů

Konrád et al. (2021) zmiňuje, že pachatelé, kteří páchají mravnostní trestnou činnost, jsou zastoupeni ve všech věkových kategoriích. Násilné delikty však páchají převážně mladí psychopatičtí muži, u kterých se agresivní chování prolíná s citovou chladností a nezdrželivostí. V obecné rovině lze pachatele mravnostní trestné činnosti rozdělit do tří základních skupin:³¹

- pachatelé, kteří se mravnostní trestné činnosti dopouštějí příležitostně, bez významné motivace,
- pachatelé, kteří se mravnostní trestné činnosti dopouštějí cílevědomě a promyšleně, kde základním motivem je ukojení sexuálních pudů nebo zisk,
- pachatelé patologicky zaměření (sexuální devianti se sexuální nebo jinou úchylkou).

Čírtková (2013) uvádí pět základních typů osobnosti pachatele:³²

- socializovaný typ – trestný čin spáchá výjimečně, jeho motivy dokážeme do jisté míry pochopit (prvotrestaní pachatelé),
- neurotický typ – vykazuje větší i menší neurotické poruchy (zvýšená úzkostnost, hysterické reakce), frustrace a nedořešené rodinné problémy jsou u nich významnými faktory, k trestné činnosti se uchylují často jako k formě protestu proti své rodině,
- psychopatický typ – jedná se o osoby s poruchou osobnosti,
- mentálně nedostačivý typ – jedná se o osoby na úrovni debility, výjimečně na úrovni imbecility, dopouštějí se často násilné trestné činnosti vůči dětem a zvířatům,

³¹ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 240. ISBN 978-80-7380-859-4.

³² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 61-66. ISBN 978-80-7380-461-9.

- psychotický typ – jedná se o osobu, která je ve stavu psychózy.

4.2.1 Typologie pachatele dle deviace

Kovář (2008) uvádí, že sexuální deviace a sexuálně delikventní chování nemusejí spolu nijak souviset. Trestného činu znásilnění se dopouští většinou muži, bez sexuální deviace. Taktéž tomu je u trestného činu pohlavního zneužívání. Lidé, kteří jsou sexuálně normální, se mohou v určitých situacích chovat deviantně a naopak. Rozdělení dle deviace: ³³

4.2.1.1 Nedelegantní pachatel

Podle Kováře (2008) „*jsou typické pro neparafilního jedince problémy především v oblasti osobnostních rysů a vývojových faktorů podmiňujících jejich celkovou sociální maladaptaci (dysfunkčnost nukleární rodiny, obecná kriminalita, profesionální a partnerská maladaptace)*.“³⁴

Nedelegantní pachatele můžeme rozdělit do několika skupin:³⁵

- sociosexuálně a psychosexuálně nezralí muži, kteří z důvodu nedostatečné interiorizace společenských norem sexuálního chování, vysoké hladiny sexuální tenze či pro nedostatečnou schopnost věkové či pohlavní diferenciaci sexuálního objektu mohou dopustit deliktů nejrůznějšího charakteru,
- jedinci s psychopatickou strukturou osobnosti (jedinci s poruchou osobnosti),
- muži, u nichž jsou sexuální delikty podmíněné situačně (např. vlivem alkoholu, dlouhodobou sexuální deprivací),
- hypersexuální jedinci se sníženou volní kontrolou a s převahou pudové složky nad erotickou komponentou sexuálního

³³ KOVÁŘ, Petr. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Jessenius. Praha: Maxdorf, 2008. ISBN 978-80-7345-161-5.

³⁴ KOVÁŘ, Petr. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Jessenius. Praha: Maxdorf, 2008, s. 88-89. ISBN 978-80-7345-161-5.

³⁵ KOVÁŘ, Petr. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Jessenius. Praha: Maxdorf, 2008. ISBN 978-80-7345-161-5.

chování, u nichž se nejčastěji setkáváme se delikty sexuálního agresivního nebo hebefilního charakteru,

- jedinci se sníženou schopností racionální kontroly sexuálního chování podmíněnou vrozeným či získaným defektem ve sféře rozumových schopností,
- psychotici v relapsu duševní choroby.

4.2.1.2 Deviantní pachatel

Kovář (2008) rozděluje deviantní pachatele na tři skupiny:

- a) patologičtí sexuální agresoři,
- b) agresivní sadisté,
- c) sadisté.

- Patologičtí sexuální agresoři

Mezi deviantní pachatele, kteří se vyznačují agresí vůči obětem, jsou především patologičtí sexuální agresoři, kteří dosahují sexuálního vzrušení a uspokojení, překonáním odporu napadené oběti. Tito deviantní pachatelé jsou však nejnebezpečnější. Chová se jako tzv. predátor, kdy svou oběť tajně pronásleduje, přepadá ji ze zálohy na opuštěném místě. Před tím, než svou oběť napadne, nepokouší se ji verbálně či bližší kontakt. (Petr Kovář, 2008, s. 90)

- Agresivní sadisté

Jsou označováni také jako útoční nebo predátorští sadisté, kteří dosahují sexuálního vzrušení či uspokojení tím, že svou oběť znehybní. Do této skupiny patří většina sexuálních vrahů. Tito deviantní pachatelé se vyznačují tím, že je pro ně velmi důležité, když mohou se svou obětí libovolně manipulovat. Petr Kovář (2008) ve své publikaci uvádí, že „v anamnéze agresivních sadistů často nacházíme i jiné deviantní aktivity – exhibicionistické, voyéurské, fetišistické, extrémní krutost ke zvířatům či zakládání požárů v dětství.“³⁶

³⁶ KOVÁŘ, Petr. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Jessenius. Praha: Maxdorf, 2008, s. 93. ISBN 978-80-7345-161-5.

- Sadisté

Deviantní pachatelé sadisté dosahují vzrušení a uspokojení tím, že mají úplnou kontrolu nad svou obětí, jsou vzrušováni fyzickým a duševním utrpením oběti a pocitem, že je oběť plně v jejich moci. (Petr Kovář, 2008, s. 97)

4.3 Charakteristika osoby oběti mravnostních trestných činů

Podle Konráda et al. (2021) se oběti mravnostních trestných činů často svým nedbalým chováním přispívají na vznik deliktu (například cestování autostopem, navazování známostí v nočních hodinách). Při útoku pachatele může mít na průběh trestného činu vliv i chování oběti, která volá o pomoc či se brání. Takové jednání může pachatele odradit, nebo naopak takové chování může pachatele více namotivovat. V případě, kdy oběť neoznámí nebo oznámí s velkým časovým odstupem, že se stala obětí mravnostního trestného činu, dochází ke značnému ztížení odhalování a průběhu vyšetřování daného skutku.³⁷

4.3.1 Typologie obětí

Čírtková (2013) ve své publikaci uvádí následující typologii obětí:³⁸

- typologie obětí podle zažitého trestného činu (oběti přímého násilí, oběti sexuálního násilí),
- typologie obětí podle reakce na trestný čin,
- typologie obětí podle interakce „oběť“ – „pachatel“ v době kolem spáchání trestného činu (zúčastňující oběť, nezúčastňující oběť, provokující oběť, latentní oběť, nepravá oběť).

Každá oběť a každý trestný čin je provázen komplexní souhrou individuálních faktorů. Je spousta autorů, kteří oběti dělí dle různých kritérií.

³⁷ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 241. ISBN 978-80-7380-859-4.

³⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 99-100. ISBN 978-80-7380-461-9, str. 99-100.

Velikovská (2016) rozčleňuje oběti do tří základních typů: depresivní oběť (nejčastější oběť trestného činu), chtivá oběť (nechá se snáze napálit) a lehkomyšlná oběť (částečně odolná vůči stresům).³⁹

4.3.2 Viktimizace

Je proces poškozování a způsobování újmy, čímž se z jedince stává oběť konkrétního trestného činu. Podle Čírtkové (2013) se rozlišují dvě fáze viktimizace:⁴⁰

- primární (újma způsobená pachatelem a vznikající jako přímý, bezprostřední důsledek trestného činu),
- sekundární (újma vznikající v důsledku reakcí formálních instancí sociální kontroly nebo neformálního sociálního okolí, např. druhotné psychické poškozování oběti tím, jak na událost reaguje nejbližší okolí, nebo traumatizující projednávání věci před soudem apod.).

V rámci psychologického zkoumání problému, jak se jedinec vyrovnává s prožitou traumatizující událostí, se zavádí třetí fáze – terciární viktimizace. Jedná se o stav, kdy se oběť není schopna přiměřeně vyrovnat s traumatickou událostí, i přes to, že z objektivního hlediska došlo k nápravě či uzdravení a odškodnění. U primární a sekundární viktimizace se rozlišují tzv. primární a sekundární rány.⁴¹

Čírtková (2013) pomocí těchto pojmů srozumitelně a názorně objasňuje, v čem se liší první a druhá fáze viktimizace:⁴²

- Primární rány (fyzická újma, finanční újma, emocionální újma).
- Sekundární rány (pocit nespravedlnosti, pocit nedůstojnosti, pocit izolace).

³⁹ VELIKOVSKÁ, Martina. *Psychologie obětí trestných činů: proces viktimizace, status oběti a jeho význam, prevence a vyrovnávání se s viktimizací, reálné případy z policejní praxe*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2016, s. 28. ISBN 978-80-247-4849-8.

⁴⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 102. ISBN 978-80-7380-461-9.

⁴¹ Tamtéž s. 100.

⁴² Tamtéž s. 103-104.

4.3.3 Viktimologická prevence

Prevence aktivně předchází nežádoucím jevům a zajišťuje včasnou obranu před možnými nepříjemnými následky. U viktimizace je důležité zahájit preventivní opatření a následně aktivně proti ní bojovat. Je mnoho přístupů, zásad, metod a prostředků, jak předcházet viktimizaci. (Martina Velikovská, 2016, s. 116)

Prevenici podle Velikovské (2016) dělíme na:⁴³

- primární prevenci (výchovné působení, činnost neziskových organizací, legislativní změny),
- sekundární prevenci (jednání s obětí trestného činu, psychologická intervence),
- terciární prevence.

4.4 Typické stopy

U mravnostních trestných činů dochází v určitých případech k přímému kontaktu oběti s pachatelem a typickými stopami jsou stopy paměťové. Nejčastější z materiálních stop se zajišťují stopy biologické, jedná se především o sperma pachatele, které je zajištěno výtěrem z pochvy nebo při ohledání prádla oběti. Dalšími častými zajištěnými stopami jsou krev, vlasy a tkáň pachatele, které se můžou nacházet za nehty oběti. Pokud je biologická stopa zajištěna a je vhodná ke zkoumání, může vést k individuální identifikaci. U trestných činů jako je šíření pornografie nebo výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií jsou typickými stopami nosiče informací (DVD, HDD). (Zdeněk Konrád, 2021, s. 241)

4.5 Typické vyšetřovací situace

Dle Konráda et al. (2021) se při vyšetřování sexuálních trestných činů nejčastěji vyskytují tyto počáteční vyšetřovací situace:⁴⁴

⁴³ VELIKOVSKÁ, Martina. *Psychologie obětí trestných činů: proces viktimizace, status oběti a jeho význam, prevence a vyrovnávání se s viktimizací, reálné případy z policejní praxe*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2016, s. 116-150. ISBN 978-80-247-4849-8.

⁴⁴ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4.

- zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin, nedovolují však uskutečnit jednoznačný závěr o totožnosti pachatele,
- zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin, a dovolují učinit jednoznačný závěr o totožnosti pachatele,
- zjištěné skutečnosti (z výpovědi oběti či oznamovatele) vzbuzují pochybnosti, zda se stal oznamovaný trestný čin; totožnost pachatele je zpravidla známa.

V prvním případě je hlavním cílem úvodního stadia vyšetřování identifikovat pachatele. V rámci součinnosti se do vyšetřování zapojují jednotlivé útvary Policie ČR, k získání, co nejvíce informací k pachateli předmětného skutku. V druhém případě se po prověření veškerých nashromážděných materiálů může sdělit obvinění konkrétní osobě. U třetího případu se v počáteční fázi vyšetřovatel snaží najít důkazy k ověření výpovědí. Vyšetřovatel je ověřuje zpravidla detailnější výpovědi k popisu způsobu spáchání, popisu situace před činem a po činu, šetření na místě činu a jeho okolí, výslechy přátel a známých údajného pachatele a oběti. Doporučuje se provést prověřovací úkony (prověrka výpovědi na místě, vyšetřovací experiment, expertiza z oblasti psychologie). Dojde-li vyšetřovatel k závěru, že se skutek stal a jedná se o trestný čin, je na místě sdělit podezření konkrétní osobě. Při sdělení obvinění mohou nastat tyto situace:⁴⁵

- obviněný trestný čin doznává,
- obviněný trestný čin popírá,
- obviněný odmítá vypovídat.

Postoj obviněného k obvinění a důkazům proti němu je jen jedním z aspektů vyšetřovací situace. Proto existuje mnoho podskupin v rámci typických druhů vyšetřovacích situací. Není tedy cílem prokázat vinu konkrétní osobě, ale zjištění skutkového stavu věci. (Zdeněk Konrád, 2021, s. 242)

⁴⁵ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 242. ISBN 978-80-7380-859-4.

4.6 Zvláštnosti předmětu vyšetřování

K obecným informacím, které musí být v průběhu vyšetřování mravnostní trestné činnosti zjištěny, patří podle Chmelíka (2003) zejména:⁴⁶

- stanovení místa a času spáchání,
- způsob spáchání skutku, jeho rozsah a následek,
- zjištění stop na místě činu,
- příchodová a odchodová trasa pachatele na místo činu,
- pomůcky, které pachatel použil ke spáchání,
- způsob zakrývání činu,
- informace od oběti, zejména jak přišla ke kontaktu s pachatelem, zda jej může identifikovat a podle jakých znaků, zda pachatele zná, jak dlouho a odkud, zda s pachatelem vedla rozhovor, obsah rozhovoru a jeho délka (důležité pro zjištění eventuálního podílu oběti na jejím ataku pachatelem, např. zda vyprovokovala pachatele k možnému pohlavnímu styku),
- zda pachatel použil k násilí předmět a jaký,
- způsob obrany oběti, její intenzita, zda obrana zanechala na oděvu a těle pachatele stopy, jaké intenzity, zda mohl vyhledat lékařské ošetření apod.,
- svědci, kteří mohli útok vidět a podat k němu informaci,
- kdy, komu a kým byl skutek oznámen,
- zda poškozená vyhledala lékařskou pomoc.

U konkrétních trestných činů je potřeba otázky specifikovat, jedná se zejména o znásilnění a pohlavní zneužívání. Tyto otázky zmiňuje Konrád et al. (2021):⁴⁷

⁴⁶ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 115-116. ISBN 80-7178-739-6.

⁴⁷ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 242-243. ISBN 978-80-7380-859-4.

Znásilnění:

- kdy a za jakých okolností došlo k prvnímu kontaktu oběti a pachatele, zda existuje nějaký vztah mezi obětí a pachatelem,
- jak se oběť dostala na místo činu,
- zda došlo k souloži nebo jiným sexuálním praktikám,
- zda bylo použito násilí, a jaký byl jeho charakter a intenzita, zda bylo využito bezbrannosti oběti a jak byl stav bezbrannosti navozen,
- kolik bylo pachatelů a jaké byly úlohy každého z nich,
- jaký odpor kladla oběť (zda volala o pomoc, jakým způsobem se bránila apod.),
- zda se pachatel snažil zakrýt trestnou činnost a jak,
- kdo byl svědkem trestného činu,
- jaké jsou následky znásilnění (újma na zdraví apod.), k jaké materiální škodě došlo (poškození oděvů, věcí),
- proč poškozená oznámila trestný čin opožděně.

Pohlavní zneužívání:

- zda pachatel věděl, že jde o osobu mladší 15 let ještě před pohlavním stykem,
- zda jde o zneužití nějaké z forem závislosti oběti na pachateli,
- sexuální pohnutku jednání,
- způsob zlákaní nezletilce,
- způsob pohlavního ukájení, zda došlo u pachatele k ukojení a za jakých okolností,
- jakým způsobem byla trestná činnost zakrývána,
- druh a intenzita násilí,
- věk, sociální postavení, vzdělání a rozvoj rozumových vlastností pachatele i oběti,
- následky pohlavního zneužívání na zdravím vývoji oběti,
- sexuální orientace pachatele trestného činu.

4.7 Zvláštnosti podnětů k vyšetřování

Podnět k vyšetřování představuje souhrn relevantních informací, na základě, kterých je důvodné podezření, že byl spáchán trestný čin. Standardními podněty k vyšetřování u mravnostních trestných činů, jsou oznámení od svědků, obětí, rodičů, učitelů apod. Oznámení mohou učinit i instituce jako zdravotnická a školská zařízení. U trestných činů, jako je šíření pornografie a další podobné trestné činy jsou zjišťovány především pracovníky policie. U trestného činu znásilnění dochází z pravidla k opožděnému oznámení skutku, jelikož oběť není schopná svým příbuzným odůvodnit pozdní příchod domů, nebo že se okolí dozví, že se stala obětí znásilnění. U trestného činu pohlavní zneužívání je potřeba dbát zvýšenou pozornost na to, kdo daný trestný čin oznamuje. U oznámení ze strany školy či zdravotnického zařízení neexistují důvody pro zpochybňování jejich hodnověrnosti. Naopak u oznámení učiněné matkou, kde má být pachatelem otec dítěte, je důležité, aby se oznámení důkladně prověřilo. Je mnoho případů, kdy takto učiněná oznámení jsou z tzv. pomsty. Spousta sexuálních trestných činů nejsou oznamována z důvodu, že oběti nedůvěřují orgánům činným v trestním řízení a dále dochází k sekundární viktimizaci oběti. V rámci operativně pátrací činnosti policie dochází k odhalování mravnostních trestných činů velmi málo, je to dáno zejména charakterem trestné činnosti. Tímto způsobem se daří odhalit některé případy pohlavního zneužívání, největší úspěšnost však je u odhalování trestných činů spojené s dětskou pornografií.⁴⁸

4.8 Zvláštnosti počátečních úkonů

Počáteční úkony jsou jedny z nejdůležitějších, neboť se jedná o neodkladné a neopakovatelné úkony, kterými jsou výslech oznamovatele, výslech poškozeného, ohledání místa činu, prohlídka těla oběti a pátrání po pachateli.

Výslech oznamovatele Konrád et al. (2021) specifikuje podle toho, zdali se jedná o očitého svědka, nebo o svědka, který disponuje informacemi o trestném

⁴⁸ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 243-244. ISBN 978-80-7380-859-4.

činu zprostředkovaně. Od očitého svědka je důležité získat popis místa činu a pachatele, času a způsobu spáchání. V rámci výslechu je nutné zaměřit se, jestli se svědek zná s pachatelem a obětí. Probíhá prověřování způsobu dopravy na místo činu, identifikace dalších přítomných osob a jejich případného podílu na kriminálním jednání. Zjišťuje se jednání pachatele a reakce oběti, především její způsob a věrohodnost obrany. U znásilnění se nesmí opomenout položit svědkovi otázka, zdali nějakým způsobem zabránil trestnému činu, v případě, že ne, tak se jej zeptat na důvod, proč tak neučinil. Od svědka, který se o trestném činu dozvěděl zprostředkovaně, je nezbytné zjistit čas, místo a okruh osob, kde se o trestném činu hovořilo, kdo rozhovor inicioval a jaký byl obsah rozhovoru. Dále jestli oznamovatel zná osobu pachatele a oběti a jaký má vztah k iniciátoru rozhovoru, k oběti a k pachateli. Pokud je oznamovatelem oběť sexuálního trestného činu, je nutné věnovat výslechu zvláštní pozornost. Spolupráce s poškozeným je pro nás velmi důležitá, neboť nám může poskytnout cenné informace k osobě pachatele, k místě činu, způsobu spáchání a dalších klíčových informací, které by směřovaly k řádnému objasnění věci. Při výslechu oběti je zásadní, aby se postupovalo obezřetně, v určitých případech se může stát, že se oběť bude snažit utajit některé informace, které jsou pro ni nepříjemné. V opačném případě se může stát, že si oběť celou událost vymyslela, z obavy reakce rodičů, kdy se jednalo o nevynucený sex. Tohoto jednání se ve většině případů dopouštějí dívky.⁴⁹

Zvláštní pozornost je potřeba věnovat při výslechu dítěte. Matoušková (2013) zmiňuje, že k získání úplných a věrohodných údajů v rámci výslechu, se využívají základní psychologické poznatky z oblasti vnímání, paměti, myšlení a vybavování si, reprodukce. Při výslechu je nutné postupovat šetrně a ohleduplně, neboť se ve většině případů jedná o neopakovatelný úkon. Přihlížíme k věku dítěte a jeho úrovni tělesného, duševního a sociálního vývoje.

⁴⁹ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 244-245. ISBN 978-80-7380-859-4.

Pro psychologii výslechu a výslechovou praxi lze skupinu dětí a mladistvých na základě věku a psychického rozvoje rozdělit do několika kategorií:⁵⁰

1. kojenecký věk a rané dětství (do tří let věku),
2. předškolní věk (3 až 6 let),
3. mladší školní věk (6 až 11 let),
4. střední školní věk (do 14 až 15 let),
5. starší školní věk (do 18 let).

Vyšetřovatel, který povede výslech s dítětem, by měl s dítětem navázat nějaký kontakt, seznámit se s ním, aby si k němu dítě vybuodovalo důvěru. Jak jsem již zmínila, jedná o úkon, který se nedá opakovat, proto je nutné se na něj velmi dobře připravit. Výslech dětí je prováděn ve speciální výslechové místnosti, kde je vhodné použití názorných pomůcek „Jája a Pája“.

Konrád et al. (2021) ve své publikaci uvádí, že ohledání místa činu se provádí podle obecně platných pravidel. Místo spáchání sexuálního trestného činu se může nacházet ve volném terénu, v obývaných objektech, případně v neobývaných objektech. Pokud se místo činu nachází v terénu, je nezbytné si vymezit, co nejrozsáhlejší prostor ohledání, neboť je pravděpodobné, že si pachatel na svou oběť v blízkém okolí čekal, a i toto místo je nositelem důležitých stop. Pokud se místo činu nachází v obytném prostoru, je potřebné věnovat pozornost místům, kde došlo k pohlavnímu styku. Na těchto místech se zjišťují a zajišťují stopy. U trestného činu šíření pornografie nastává jiná situace, co se týče ohledání místa činu. Prvním místem činu je místo, kde došlo k výrobě pornografických materiálů, druhým místem činu je místo, kde došlo k nabízení, k prodeji pornografického materiálu. V rámci počátečních úkonů se u sexuálních trestných činů provádí i prohlídka těla, kterou vykonává lékař, který zároveň realizuje odběr biologického materiálu a zajišťuje stopy. Při prohlídce těla se zajišťuje i oblečení, na kterém mohou být spatřeny stopy po zápasu nebo i biologické stopy, které je nutné řádně popsat a zadokumentovat, jelikož tyto stopy hrají velkou roli v rámci dokazování. Dalším důležitým počátečním úkonem

⁵⁰ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2013, s. 261-262. ISBN 978-80-247-4580-0.

je pátrání po pachateli trestného činu, pátrá se z místa činu po tzv. horké stopě. Tento úkon je prováděn v případě, že je trestný čin oznámen ihned. Pátrání uskutečňují především hlídky Policie ČR, které jsou na místě jako první a po vytěžení oběti se zahajuje okamžitě pátrání po možném pachateli v nejbližším okolí.⁵¹

4.9 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí, plánování a organizace vyšetřování

Při konstruování vyšetřovacích verzí je potřeba být obzvlášť obezřetný a je nutné důkladně analyzovat všechny dostupné informace, aby se odlišil skutečný trestný čin od inscenace. Konrád et al. (2021) zmiňuje tyto typické vyšetřovací verze:⁵²

- pachatel má nějaký vztah k poškozené osobě, má možnost kontaktu s touto osobou; trestný čin spáchal proto, že nedokáže navázat styky k ukojení své sexuální žádostivosti, anebo proto, že byl poškozenou odmítnut; byl pohlavně neuspokojen s velkou pohlavní potencií; byl poškozenou osobou pohlavně vydrážděn,
- pachatel nemá žádný vztah k poškozené osobě; byl delší dobu bez pohlavního styku; nedokáže navázat erotický kontakt se ženou; je silně pohlavně potentní; pachatel je evidovaný recidivista nebo sexuální deviant,
- pachatel komunikuje s obětí přes sociální sítě a žádá dítě o fotografie v erotických polohách, případně dítě vydírá již zaslanými fotografiemi,
- trestný čin nebyl spáchán, jde o fingování nebo inscenaci z různých motivů.

V posledním případě je důležité, aby se vyšetřovatelé nenechali zmást zdánlivě jasnými důkazy a kriticky analyzovali všechny aspekty případu.

⁵¹ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 245-246. ISBN 978-80-7380-859-4.

⁵² KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 246. ISBN 978-80-7380-859-4.

V současnosti je trendem podávat trestní oznámení, které si oznamovatel nebo poškozená osoba vymyslela. Důvodů pro podání smyšleného oznámení je spousta, ale nejčastějším důvodem je rozvod manželů a oznámení je podáno z pomsty tomu druhému. Častým případem je, že se dva dospělí jedinci nedokáží mezi sebou v rámci rozvodového řízení domluvit. Jeden z partnerů může vyjádřit nesouhlas s navrhovaným majetkovým vypořádáním nebo s rozhodnutím soudu o svěření dětí do péče druhého partnera. V takových případech může dojít i k podání trestního oznámení, které se nezakládá na pravdě. V rámci služby jsem přijala nespočet oznámení týkajících se mravnostních deliktů, které se nezakládaly na pravdě. Po řádném prověření se však dospělo k závěru, že obsah oznámení je smyšlený a oznamovatel či poškozená osoba byly oznámení správním orgánu za přeštep křivého vysvětlení.

„Pro plánování vyšetřování sexuálních trestných činů platí obecně kriminalisticko-taktické postupy a doporučení s některými modifikacemi vyplývajícími ze zvláštnosti těchto trestných činů.“⁵³ Nedostatek času představuje klíčový faktor při plánování vyšetřování a může vést i k opakování trestné činnosti v krátkém časovém období. Nutno také podotknout, že biologické stopy podléhají rychlé zkáze, což vede ke ztížení objasnění případu. Je tedy nutné, aby bylo vyšetřování realizováno formou týmové práce, aby byl plán vyšetřování zpracován návazně s plánem operativně-pátracích úkonů. (Zdeněk Konrád, 2021, s. 247)

4.10 Zvláštnosti následných úkonů

Jedním z následných úkonů je výslech obviněného. Konrád et al. (2021) ve své publikaci uvádí, že by bylo vhodné nechat obviněného nahodile mluvit o svém současném životě obecně a pohlavním životě zvláště. Obviněný by se měl vyjádřit jaký měl vztah k poškozené, pokud však žádný vztah k poškozené neměl, měl by vysvětlit, jak došlo k prvnímu kontaktu. Popírá-li obviněný spáchání trestného činu, měl by pokusit zdůvodnit motiv poškozené k podání trestního oznámení. Pokud obviněný při výslechu uvede jak a kde se s poškozenou potkal, kdo byl jejich setkání přítomen a jak reagovala na jeho erotické podněty a intimnosti, poté

⁵³ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 247. ISBN 978-80-7380-859-4.

by se měl vyjádřit k průběhu pohlavního styku. Při výslechu se zaměřit na otázky, jestli se poškozená osoba bránila a jakým způsobem, jestli volala o pomoc, jak se chovala při pohlavním styku, zda se sám uspokojil a zda došlo k ejakulaci. Obviněnému by měla být položena i otázka, jak se poškozená chovala po pohlavním styku, zdali něco říkala, kdy a kudy odešla. Po zodpovězení všech otázek je možné přistoupit k předložení důkazů, ke kterým by se měl obviněný vyjádřit. Dalším následným úkonem je výslech poškozené, který by měl vést zkušený policista nebo policistka. Je nutné si získat důvěru poškozené a navázat psychologický kontakt. Do dalších následných úkonů řadíme některé zvláštní způsoby dokazování, jejichž výčet je zakotven v trestním řádu, v oddíle třetím. U sexuálních trestných činů má svůj význam prověrka výpovědi na místě. Tento úkon je prováděn především s obětí trestného činu, jak s pachatelem. Oběť ve své výpovědi může zmínit objekty, které jsou relevantní pro vyšetřování a mohou být stále na místě činu, nebo v jeho přilehlém okolí. V případě, že je obětí dítě, je na místě uvážit, zdali s ním tento úkon provést, aby nedošlo k ohrožení jeho duševního vývoje. Dalším takovým počátečním úkonem je rekognice. Na rekognici je nutné se připravit, je potřeba, aby osoby, které se účastní rekognice, odpovídaly popisu v obecných rysech poznávané osoby. Taktéž je důležité psychicky připravit oběť, před provedením úkonu. Konrád et al. (2021) u rekognice doporučuje „*předvádět převzaté osoby a poznávanou osobu simultánně, ale v některých případech je z hlediska taktických záměrů vhodnější předvádění osob sekvenčním způsobem.*“ Při provádění rekognice je důležitá perfektní organizace. V případě, že je obětí nezletilá nebo zvláště zranitelná osoba, je vhodné provést rekognici přes jednocestné zrcadlo nebo prostřednictvím videotechniky. Častým úkonem u sexuálních trestných činů je vyžádání si znaleckých posudků, nejčastěji z oboru traumatologie, soudního lékařství, soudní psychiatrie a sexuologie. V případě, kdy jsou zajištěny stopy, jsou vyžádána odborná vyjádření z kriminalistického ústavu nebo z oddělení kriminalistické techniky a expertízy.⁵⁴

⁵⁴ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 247. ISBN 978-80-7380-859-4.

4.11 Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování a zvláštnosti kriminalistické prevence

Spontánní odsuzování sexuálních trestných činů ze strany veřejnosti je důležitým faktorem, který je nutné zohlednit při tvorbě strategií prevence a boje proti těmto trestným činům. Zapojení veřejnosti do pátrání po pachateli je velmi užitečné, ale je nutné postupovat ohleduplně vůči oběti a ujasnit si, jaké informace se poskytnou médiím. Systém prevence sexuální trestné činnosti by měl být podle Konráda et al. (2021) rozvinut zejména v oblasti:⁵⁵

- Aktivní policejní preventivní činnost v místech možného páchání sexuálních trestných činů,
- Ochranného sexuologického léčení pachatelů sexuálních trestných činů, pokud trest nemůže řádně splnit svůj výchovný účel,
- Výchovné a osvětové činnosti,
- Zlepšení péče o děti v rodině a ve škole.

⁵⁵ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, s. 248-249. ISBN 978-80-7380-859-4.

5 Výzkumná část

Výzkumná část bakalářské práce se zabývá metodikou vyšetřování mravnostních trestných činů z pohledu policistů Služby kriminální policie a vyšetřování, kteří se zabývají mravnostní trestnou činností. Kriminalisté se podělili o své poznatky a zkušenosti s vyšetřováním v rámci řízených rozhovorů.

Výzkum se zaměřuje na zjištění, zda existují v metodice vyšetřování nějaké překážky, které brání kriminalistům v efektivním plnění jejich práce.

5.1 Metody výzkumu

Cílem výzkumu bylo shromáždit data pomocí kvalitativní metody v rámci řízených rozhovorů. Rozhovory byly realizovány se čtyřmi kriminalisty, kteří se specializují na vyšetřování mravnostních trestných činů. Pro lepší analyzování a srovnávání odpovědí, byly rozhovory vedeny s kriminalisty služebně zařazených u obvodní a krajské služby kriminální policie a vyšetřování. Všem respondentům byly položeny stejné otázky.

5.2 Realizace rozhovorů

Rozhovory byly uskutečněny na příslušných útvarech, kde policisté slouží, v rámci služby. Každému respondentovi byl představen účel mého výzkumu, byli seznámeni s daným tématem a s otázkami, které jsou součástí výzkumu.

Rozhovory byly zaznamenány na diktafon a následně byly přepsány do textové podoby. Po přepsání rozhovorů do textové podoby byly všechny nahrávky zlikvidovány.

Respondentům bylo položeno celkem 11 následujících otázek:

1. Myslíte si, že soudy ukládají nízké tresty za spáchanou mravnostní trestnou činnost?
2. Účastnil jste se nějakých kurzů či školení, v rámci nástupu na Službu kriminální policie a vyšetřování?

3. V případě, kdy je oznámeno na tísňovou linku např. znásilnění, jako první na místo vyjíždí hlídky OOP/MOP, OHS, PMJ. Jaké máte zkušenosti s policisty, kteří se nacházejí jako první na místě činu?
4. Jsou kriminalističtí technici, kteří zajišťují stopy v rámci ohledání místa činu, vybaveni kvalitní technikou?
5. Vnímáte jako velký problém, že na stálých výjezdových skupinách slouží převážně muži? Přeci jen, když se jedná o poškozenou ženu nebo dítě, je pro ně kolikrát lepší komunikace s ženou, jak s mužem.
6. Setkal jste se při prvotním vytěžování osob (poškozených, svědků), které je důležité pro určení, zdali k trestnému činu došlo, s problémem, kterým byla jazyková bariéra? V případě, že ano, je velký problém sehnat tlumočnicka?
7. V případě, kdy je potřeba provést vyšetření u lékaře (prohlídka těla), setkal jste se s tím, že jste byl lékařem odmítnut z důvodu, že nejsou na tyto vyšetření kvalifikovaní? (proškolení, jak zajišťovat stopy, provádět důkladné vyšetření).
8. Při vyšetřování si žádáte o znalecké posudky, které jsou vypracovány v rádech několika měsíců. Vnímáte to jako problém?
9. Jakou máte zkušenost v rámci spolupráce s OSPODem (např. písemné žádosti, dosahy soc. pracovníků), státním zástupcem, soudcem? (např. souhlasy se zadržením, užití OPP).
10. U mravnostních trestných činů využíváte zvláštní způsoby dokazování (Rekognice, Rekonstrukce, Prověra výpovědi na místě). Setkal jste se s nějakými překážkami v rámci těchto úkonů?
11. Když si shrneme, kolik úkonů je potřeba provést v rámci vyšetřování jednoho případu, kdy je ve většině případů na jeden úkon potřeba sepsat několik formulářů, bylo by pro vás jednodušší, kdyby se některé formuláře zjednodušily, popřípadě by jeden úkon vyžadoval pouze jeden formulář?

5.3 Respondenti

Řízené rozhovory byly realizovány s policisty, specializující se na problematiku vyšetřování mravnostní trestné činnosti, kteří se podělili o své názory a zkušenosti, které nabyly během dlouholeté praxe při výkonu své služby.

První rozhovor poskytl kpt. Mgr. Vojtěch Veselý, který nastoupil k Policii České republiky v roce 2014 a nyní je služebně zařazen na 3. OOK Krajského ředitelství policie hl. města Prahy, jako vyšetřovatel. Ve výzkumné části bude jeho rozhovor zaznamenán pod respondentem č. 1.

Druhý rozhovor poskytl policista, který si nepřál být jmenován. K Policii České republiky nastoupil v roce 2006 a momentálně je služebně zařazen na 3. OOK Krajského ředitelství policie hl. města Prahy, jako operativní pracovník. Ve výzkumné části bude jeho rozhovor zaznamenán pod respondentem č. 2.

Třetí rozhovor poskytl policista, který si nepřál být jmenován. K Policii České republiky nastoupil v roce 2017 a nyní je služebně zařazen na 3. OOK Obvodního ředitelství policie Praha III, jako vyšetřovatel. Ve výzkumné části bude jeho rozhovor zaznamenán pod respondentem č. 3.

Čtvrtý rozhovor poskytl policista, který se nepřál být jmenován. K Policii České republiky nastoupil v roce 2016 a nyní je služebně zařazen na 3. OOK Obvodního ředitelství policie Praha III, jako operativní pracovník. Ve výzkumné části bude jeho rozhovor zaznamenán pod respondentem č. 4.

5.4 Výstupy z výzkumného šetření

Tato kapitola se zaměřuje na analýzu odpovědí z řízených rozhovorů.

Otázka č. 1)

Myslíte si, že soudy ukládají nízké tresty za spáchanou mravnostní trestnou činnost?

Na nízké tresty, které ukládají soudy pohlíželi tři respondenti stejně, kdy dle jejich názorů jsou za mravnostní trestné činy ukládány nízké tresty, v některých případech ukládají i podmíněné tresty. Avšak podle respondenta č. 3 jsou tresty

odpovídající k spáchanému trestnému činu mravnostního charakteru, ale dle jeho názoru by měly být ukládány spolu s ochranným opatřením.

Otázka č. 2)

Účastnil jste se nějakých kurzů či školení, v rámci nástupu na Službu kriminální policie a vyšetřování?

Na tuto otázku odpověděli respondenti různě a dle mého názoru je to dané tím, ve kterém roce nastoupili k SKPV. Respondent č. 1 uvedl, že v době před pandemií Covid měli jednou ročně týdenní školení týkajících se výslechů zvláště zranitelných osob, které jsou uskutečňovány ve speciální výslechové místnosti. V současnosti probíhá jednodenní školení týkajících se výslechů dětí. Respondent č. 2 uvedl, že při nástupu k SKPV (mravnostní problematika), absolvoval školení v oblasti mládeže a shodl se s respondentem č. 1, že v rámci Krajského ředitelství policie hl. města Prahy je možnost se přihlásit na kurzy celoživotního vzdělávání. Respondent č. 3 sdělil, že neabsolvoval žádné speciální školení ve vztahu k mravnostní problematice a respondent č. 4 absolvoval pouze dvoudenní kurz týkající se Obětí trestných činů.

Otázka č. 3)

V případě, kdy je oznámeno na tísňovou linku např. znásilnění, jako první na místo vyjíždí hlídky OOP/MOP, OHS, PMJ. Jaké máte zkušenosti s policisty, kteří se nacházejí jako první na místě činu?

Tady se 2 respondenti shodli v tom, že policistům, kteří jsou při příjmu oznámení jako první, chybí především empatie. Ale, co se týče celkových zkušeností, tak se odpovědi lišily. Respondent č. 1 má mnoho negativních zkušeností s hlídkami, které jsou jako první na místě činu, které vyústily i v to, že si poškozená nakonec své oznámení rozmyslela. Naopak respondent č. 3 má s hlídkami na místě činu velmi kladné zkušenosti a dle něj projevují i dostatek empatie.

Otázka č. 4)

Jsou kriminalističtí technici, kteří zajišťují stopy v rámci ohledání místa činu, vybaveni kvalitní technikou?

Všichni dotázaní uvedli, že kriminalističtí technici mají velmi kvalitní vybavení. Tři respondenti se taktéž shodli na tom, že záleží na samotném technikovi, jak ke své práci přistupuje.

Otázka č. 5)

Vnímáte jako velký problém, že na stálých výjezdových skupinách slouží převážně muži? Přeci jen, když se jedná o poškozenou ženu nebo dítě, je pro ně kolikrát lepší komunikace s ženou, jak s mužem.

Žádný z respondentů nevnímá jako velký problém, že na stálých výjezdových skupinách slouží z většiny muži. Totožně uvedli, že v rámci Prahy se drží dosahy a k případům je taktéž možné přivolat intervenanta. Na druhou stranu, ve stálých výjezdových skupinách slouží zkušení policisté, kteří umí jednat s obětí mravnostního trestného činu.

Otázka č. 6)

Setkal jste se při prvotním vytěžování osob (poškozených, svědků), které je důležité pro určení, zdali k trestnému činu došlo, s problémem, kterým byla jazyková bariéra? V případě, že ano, je velký problém sehnat tlumočnicka?

Na tuhle otázku byly odpovědi respondentů různorodé. Respondent č. 1 uvedl, že problém vidí v tom, když je obětí dítě, které nehovoří česky. Respondent č. 2 vnímá problém v tom, když je obětí či pachatel cizinec, jenž hovoří jazykem, který není až tak běžný, v tomto případě je pak těžké sehnat tlumočnicka, který by byl schopný tlumočit v rodném jazyce oběti či pachatele. Respondent č. 3 a 4 se shodli na tom, že častějším problémem je neznalost jazyků u policistů, kteří vytěžují oznamovatele, poškozené nebo svědky.

Otázka č. 7)

V případě, kdy je potřeba provést vyšetření u lékaře (prohlídka těla), setkal jste se s tím, že jste byli lékařem odmítnuti z důvodu, že nejsou na tyto vyšetření kvalifikováni? (proškolení, jak zajišťovat stopy, provádět důkladné vyšetření).

Pouze respondent č. 2 se setkal s lékařem, který nevěděl, jak správně provést vyšetření a jakým způsobem zajistit materiál.

Otázka č. 8)

Při vyšetřování si žádáte o znalecké posudky, které jsou vypracovány v řádech několika měsíců. Vnímáte to jako problém?

Odpovědi dotázaných se mírně odlišovaly. Respondent č. 1 vidí problém v tom, že jsou znalci příliš vytížení a pak se to odvíjí na kvalitě samotných znaleckých posudků. Respondent č. 3 si myslí, že spousta žádostí o znalecký posudek jsou nadbytečné. Stává se, že se znaleckým posudkem nezjistí žádné nové informace k prověřované věci. Respondent č. 4 vnímá jako velký problém dlouhé čekací lhůty na znalecký posudek.

Otázka č. 9)

Jakou máte zkušenost v rámci spolupráce s OSPODem (např. písemné žádosti, dosahy soc. pracovníků), státním zástupcem, soudcem? (např. souhlasy se zadržením, užití OPP).

Spolupráci s OSPODem, státním zástupcem a soudem si dotazovaní chválili, tady pouze respondent č. 1 zaznamenal špatnou spolupráci s OSPODem, kdy si vyžaduje informace, které měl OSPOD k dispozici od jiných organizací a tyto informace mu nebyly poskytnuty.

Otázka č. 10)

U mravnostních trestných činů využíváte zvláštní způsoby dokazování (Rekognice, Rekonstrukce, Prověrka výpovědi na místě). Setkal jste se s nějakými překážkami v rámci těchto úkonů?

U desáté otázky se tři dotazovaní shodli na tom, že se při rekonstrukci setkávají s překážkou, kterou jsou figuranti. Je mnohdy těžké sehnat figuranty, kteří jsou podobní pachateli. Respondent č. 3 doposud žádný ze zvláštních způsobů dokazování nevyužil v rámci služby.

Otázka č. 11)

Když si shrneme, kolik úkonů je potřeba provést v rámci vyšetřování jednoho případu, kdy je ve většině případů na jeden úkon potřeba sepsat několik formulářů, bylo by pro vás jednodušší, kdyby se některé formuláře zjednodušily, popřípadě by jeden úkon vyžadoval pouze jeden formulář?

Respondenti 1 a 2 uvedli, že pro ně papírování není přítěžím, naopak je pro ně důležité sepsat na vše formulář. Respondenti č. 3 a 4 uvedli, že papírování je ve státní sféře mnohdy zbytečné, co by se zvládlo sepsat na jeden formulář, je nutné sepsat na formuláře tři.

5.5 Zjištěné výsledky

Na základě provedených řízených rozhovorů bylo zjištěno, že v rámci metodiky vyšetřování mravnostních trestných činů, se setkávají s určitými nedostatky. Tyto nedostatky však nejsou tak závažné, že by tím bylo ovlivněno vyšetřování daného případu. Vždy se najdou alternativní způsoby, jak dané nedostatky či překážky vyřešit.

Jedna z položených otázek se týkala školení a kurzů v rámci problematiky mravnostních trestných činů. Jak již z rozhovorů bylo patrné, tak na Krajském ředitelství policie hl. města Prahy jsou pořádány kurzy celoživotního vzdělávání. Jsou vypisovány čtvrtletně a kurzů je opravdu spousta. Kurzy se konají zpravidla v pracovních dnech od 8:00 hodin do 15:00 hodin. Což je dle mého názoru limitující pro policisty, kteří slouží ve směnném provozu. Policisté sloužící ve směnném provozu zajišťují výkon služby, je tedy nemožné, aby se na kurz mohli přihlásit. Ze zkušeností mohu potvrdit, že jako policistka vykonávající stálou službu, jsem se na kurz nemohla přihlásit, v případě, že jsem měla plánovanou službu. Myslím si, že by se těchto kurzů zúčastnilo více policistů ve směnném provozu, kdyby je absolvovali ve svém volnu, ale na základě účasti na kurzu by jim byla vyplánovaná služba tzn. jako by byli ve službě. V takovémto případě by

byl o různé kurzy a školení mnohem větší zájem. Měla jsem možnost absolvovat dva kurzy v rámci celoživotního vzdělávání a určitě mi byly velkým přínosem pro mou praxi.

Závěr

V bakalářské práci jsem se zaměřila na problematiku vyšetřování mravnostních trestných činů. V teoretické části práce jsem definovala pojem mravnostní kriminalita a popsala její specifika. Dále jsem se zaměřila na historický vývoj právní úpravy. Neopomenula jsem zmínit aktuální právní úpravu, kde jsem zmínila i navrhovanou změnu definice znásilnění. V práci jsem se také věnovala problematice pachatelů a obětí mravnostního trestného činu. V poslední teoretické části práce jsem se zabývala metodikou vyšetřování mravnostních trestných činů, kde jsem vymezila celou její strukturu.

Cílem práce bylo poskytnout přehled o metodice vyšetřování mravnostní trestné činnosti a prostřednictvím řízených rozhovorů vedené s kriminalisty, kteří se zabývají mravnostní problematikou, zjistit s jakými překážkami či nedostatky se setkávají v rámci metodiky vyšetřování.

V praktické části práce jsem srovnávala odpovědi respondentů. Respondentům bylo položeno celkem jedenáct otázek, které byly obsahově pro všechny stejné. Vyhodnocením jednotlivých odpovědí bylo zjištěno, že respondenti odpovídali většinou shodně. Odpovědi se rozcházely u otázky č. 2, což bylo dané tím, že každý z respondentů nastoupil na Službu kriminální policie a vyšetřování v jiném roce, takže každý absolvoval jiné školení. K této otázce jsem se vyjádřila v rámci zjištěných výsledků. Dále se respondenti mírně rozcházeli v otázce č. 3, kdy odpovídali na základě svých zkušeností. Analýza výsledků ukazuje, že v rámci metodiky vyšetřování mravnostních trestných činů se neobjevují žádné markantní nedostatky či překážky, které by bránily kriminalistům v efektivním plnění jejich práce, čímž je zodpovězena i výzkumná otázka.

Seznam použité literatury

Monografie:

Bible: překlad 21. století. Praha: Biblion, 2009. ISBN 978-80-87282-00-7.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9

DURDÍK, Tomáš. *Zákon o obětech trestných činů: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-109-7.

CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6.

FRANCEK, Jindřich. *Zločin a sex v českých dějinách: manželské spory a sexuální kriminalita v raném novověku*. V Praze: Rybka Publishers, 2000. ISBN 80-86182-29-0.

GŘIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav a ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. 7. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-230-1.

KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4.

KOVÁŘ, Petr. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Jessenius. Praha: Maxdorf, 2008. ISBN 978-80-7345-161-5.

MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4580-0.

MORUS, Richard. *Světové dějiny sexuality*. Vyd. 3. Praha: Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0887-8.

VLČEK, Eduard. *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4056-4.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5.

VELIKOVSKÁ, Martina. *Psychologie obětí trestných činů: proces viktimizace, status oběti a jeho význam, prevence a vyrovnávání se s viktimizací, reálné případy z policejní praxe*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-4849-8.

Elektronické dokumenty:

Knihá práw nad přečiněnjmi hrdelnjmi a těžkými řádu Městského, (totiž Policie) přešupky. Wjdeň: J.T. Grozný z Trattnerůw, 1804, s. 63. Online. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:3de91dca-9a9e-4bd5-a5e1-a7eaff512462>. [cit. 2024-01-06].

NAKLADATELSTVÍ C. H. BECK. *Back-online*. Online. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjyguzf6mjrg4xhazrrgi4s2ma&refSource=toc>. [cit. 2024-01-06].

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. (n.d.). *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky*. Online. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=232614>. [cit. 2024-02-11].

Zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákon. *Zákony pro lidi*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140#cast2-hlava8>. [cit. 2024-01-06].

Zákon č. 86/1950 Sb. Trestní zákon. *Zákony pro lidi*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1950-86#hlava7-oddil1>. [cit. 2024-01-06].

Seznam příloh

Příloha 1 – Rozhovor s respondentem č. 1

Příloha 2 – Rozhovor s respondentem č. 2

Příloha 3 – Rozhovor s respondentem č. 3

Příloha 4 – Rozhovor s respondentem č. 4

Příloha 1

Rozhovor s respondentem č. 1

Otázka č. 1)

Myslíte si, že soudy ukládají nízké tresty za spáchanou mravnostní trestnou činnost?

Co se týče ukládání trestů, tak si myslím že jsou vymezené dobře. Je tam velké rozpětí ať už třeba dva až deset let nebo pět až dvanáct let, takže ten rámec je v pořádku, akorát v praxi ty tresty takové nepadají a vlastně téměř vždy, ale minimálně co u prvotrestaných pachatelů, to znamená doposud netrestaných pachatelů, se téměř vždy přistupuje ke snížení trestní sazby o jednu třetinu. Soudy nemají zájem, aby pachatel dostal trest odnětí svobody, ale aby dál pracoval a byl začleněn do společnosti, jelikož vězení lidi nenapravuje, tam je spíš ten aspekt ochrany společnosti. Takže v praxi prakticky soudy ukládají nízké tresty, ukládají hodně podmínky.

Otázka č. 2)

Účastnil jste se nějakých kurzů či školení, v rámci nástupu na Službu kriminální policie a vyšetřování?

Na krajském ředitelství policie funguje tzv. celoživotní vzdělávání, na které se může přihlásit každý policista, pokud mu to schválí jeho nadřízený. Co se týče SKPV, tak tam problém v odsouhlasení nadřízeným problém není, takže my se můžeme přihlásit na jakýkoliv kurz. Co se týče policistů, kteří slouží na základních útvarech, jako je místní oddělení, oddělení hlídkové služby, pohotovostní motorizované jednotky atd., tak tam si myslím bude problém s odsouhlasením, jelikož se jedná o útvary, kde je potřeba zachovat akceschopnost oddělení, mají tzv. důležitý zájem služby. Tématika kurzů je různorodá a jsou i z velké části zmařeny na naši problematiku. Přednáší nám soudci, státní zástupci, psychologové, psychiatři, sexuologové a soudní znalci. Musím však podotknout, že se jedná o kurzy, na které se hlásí policisté dobrovolně. Ještě před covidem jsme docházeli jednou ročně na týdenní školení ohledně výslechu zvláště zranitelných osob, který byl veden ve speciální

výslechové místnosti, avšak tento kurz již neprobíhá. Místo tady toho kurzu je pouze jednodenní školení, které se týká výslechů dětí. Kurz je vypisován pravidelně, aby se jej mohli zúčastnit všichni kriminalisté, neboť trestní řád stanovuje, že výslech dítěte by měl vést specialista.

Otázka č. 3)

V případě, kdy je oznámeno na tísňovou linku např. znásilnění, jako první na místo vyjíždí hlídky OOP/MOP, OHS, PMJ. Jaké máte zkušenosti s policisty, kteří se nacházejí jako první na místě činu?

Zkušenosti s policisty, kteří jsou první na místě činu, mám velmi špatné. V rámci výslechu se od obětí dozvídám, že policisté na místě činu vtipkovali s pachatelem, že cítila z jejich strany nezájem a pohrdání. Stalo se mi, že jsem měl případ, kdy poškozená oznamovala skutek po půl roce, a když jsem se jí zeptal z jakého důvodu to oznamuje po takové době, tak mi bylo sdělila, že věc oznamovala na Policii, ale že se k ní policisté chovali takovým způsobem, že jim řekla, že už to řešit raději nechce. Takové jednání není dobrou vizitkou pro Policii. Bohužel takovým situacím nejde moc zabránit. Ono to ani nesouvisí s tím jaký je to policista, ale spíš člověk, kterému chybí empatie. Celkově si myslím, že je špatně, když takové oznámení jsou přijímána na místních či obvodních oddělení, takové oznámení by měl rovnou nabírat kriminalista.

Otázka č. 4)

Jsou kriminalističtí technici, kteří zajišťují stopy v rámci ohledání místa činu, vybaveni kvalitní technikou?

Myslím si, že v Praze jsou kriminalističtí technici vybaveni dobře. Otázkou však je, jak je technik šikovný, aby to vybavení použil. Stává se, že některé stopy nebyly vyhodnoceny, ale zdali je to tím, že to technik špatně zajistil, nedokážu posoudit.

Otázka č. 5)

Vnímáte jako velký problém, že na stálých výjezdových skupinách slouží převážně muži? Přeci jen, když se jedná o poškozenou ženu nebo dítě, je pro ně kolikrát lepší komunikace s ženou, jak s mužem.

V Praze máme velkou výhodu. Jako problém to nevnímám. Drží se dosahy, máme možnost na místo si přivolat interventa.

Otázka č. 6)

Setkal jste se při prvotním vytěžování osob (poškozených, svědků), které je důležité pro určení, zdali k trestnému činu došlo, s problémem, kterým byla jazyková bariéra? V případě, že ano, je velký problém sehnat tlumočnicka?

V tomhle bych problém neviděl, aspoň ne teda v Praze. Tady je možnost sehnat tlumočnicka docela rychle. V tom máme v Praze velkou výhodu. Problém vidím v tom, že ta komunikace prostřednictvím třetí osoby je vždy horší. S dospělým člověkem je to snazší, ale u dětí je to velký problém. S dítětem je potřeba navázat nějaký kontakt, ještě před započítím výslechu. Vidím v tom velkou obtíž, která snižuje kvalitu poskytnutých informací.

Otázka č. 7)

V případě, kdy je potřeba provést vyšetření u lékaře (prohlídka těla), setkal jste se s tím, že jste byli lékařem odmítnuti z důvodu, že nejsou na tyto vyšetření kvalifikovaní? (proškolení, jak zajišťovat stopy, provádět důkladné vyšetření).

Nesetkal jsem se s tím, že by lékař odmítl vyšetřit oběť. Mám takové zkušenosti, že pokud je to za účasti Policie, tak lékaři vyšetřují přednostně. Kolikrát se nám však stalo, že když se jednalo o oznámení, které bylo oznámeno zpětně a nehrozilo tam, že by došlo k znehodnocení stop atd., tak jsme matku s dcerou poslali ke gynekologovi na vyšetření. Jednání zdravotnického personálu bylo výrazně odlišné, než když jsme u toho my. Čekali dlouho na vyšetření a zdravotnický personál mívá značné předsudky.

Otázka č. 8)

Při vyšetřování si žádáte o znalecké posudky, které jsou vypracovány v řádech několika měsíců. Vnímáte to jako problém?

Pro nás jsou nejdůležitější znalci z oboru psychologie a psychiatrie, stěžejní je pro nás dětský psychiatr. V celé Praze je pouze pět dětských psychiatrů. Lhůta pro znalecké posudky jsou okolo šesti měsíců. Bohužel

znalci jsou velmi vytížení, takže ty lhůty jsou tak velké, potom se to samozřejmě odvíjí na kvalitě těch posudků.

Otázka č. 9)

Jakou máte zkušenost v rámci spolupráce s OSPODem (např. písemné žádosti, dosahy soc. pracovníků), státním zástupcem, soudcem? (např. souhlasy se zadržením, užití OPP).

Spolupráce s OSPODem je velmi individuální záležitostí, se kterým OSPODem zrovna spolupracujeme. Mám takovou zkušenost, že některé OSPODY nechtějí poskytovat informace, které mají od jiných organizací (školy atd.). Taková nespolečná práce mě donutila si nastudovat jejich zákon. Když jsem jim pak zaslal žádost podruhé i s paragrafy z jejich zákona, tak byli vstřícnější. Co se týče výslechu, tak OSPOD funguje na 100 %. Spolupráce se státním zástupcem a soudcem je vynikající, tam jsem problém nikdy nezaznamenal.

Otázka č. 10)

U mravnostních trestných činů využíváte zvláštní způsoby dokazování (Rekognice, Rekonstrukce, Prověrka výpovědi na místě). Setkali jste se s nějakými překážkami v rámci těchto úkonů?

U těchto úkonů jsem se nesešel s velkými překážkami. Jediné, co je asi u rekognice problémem, tak sehnat lidi, aby byli podobní pachatelovi.

Otázka č. 11)

Když si shrneme, kolik úkonů je potřeba provést v rámci vyšetřování jednoho případu, kdy je ve většině případů na jeden úkon potřeba sepsat několik formulářů, bylo by pro vás jednodušší, kdyby se některé formuláře zjednodušily, popřípadě by jeden úkon vyžadoval pouze jeden formulář?

Tohle je takový fenomén u Policie, ale myslím si, že každý formulář je důležitý, už z toho hlediska, kdyby si někdo ztěžoval do spisu. Samozřejmě, že jsem v tomto směru nespokojený, ale je to holt nutná administrativa.

Příloha 2

Rozhovor s respondentem č. 2

Otázka č. 1)

Myslíte si, že soudy ukládají nízké tresty za spáchanou mravnostní trestnou činnost?

Za mě ty tresty, které ukládají soudy jsou velmi nízké. Soudy jsou nezávislé a proč takhle rozhodují, nedokážu říct. Ale musím podotknout, že ani státní zástupci nenavrhují vyšší trestní sazby. Hodně dochází i k dohodě o vině a trestu, tak tam ty tresty jsou samozřejmě nižší.

Otázka č. 2)

Účastnil jste se nějakých kurzů či školení, v rámci nástupu na Službu kriminální policie a vyšetřování?

Účastnil jsem se jednoho kurzu, byl to kurz týkající se mládeže, říká se mu dvěstěosmnáctka. (pozn. podle zákona č. 218/2003 Sb. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže). Tento kurz trval celkem 3 dny. Dále jsem se účastnil ještě kurzu, který se specializoval na výslech ve speciální výslechové místnosti. Jinak v rámci Prahy se přihlašuji na dobrovolné kurzy celoživotního vzdělávání. Kurzů je hodně, ale je to spíše pro policisty v jednosměnném provozu, co slouží od pondělí do pátku.

Otázka č. 3)

V případě, kdy je oznámeno na tísňovou linku např. znásilnění, jako první na místo vyjíždí hlídky OOP/MOP, OHS, PMJ. Jaké máte zkušenosti s policisty, kteří se nacházejí jako první na místě činu?

Negativní zkušenost s hlídkami, které jsou jako první na místě činu, nemám. Většinou ty hlídky nejsou tak aktivní, v téhle problematice. Mám z nich pocit, že to spíš nechtějí pokazit, tak se moc neangažují a ihned si na místo volají dosah a stálou výjezdovou skupinu.

Otázka č. 4)

Jsou kriminalističtí technici, kteří zajišťují stopy v rámci ohledání místa činu, vybaveni kvalitní technikou?

Řekl bych, že technici mají kvalitní vybavení. Ta technika jde stále dopředu, takže, co se týče vybavenosti, jsou na tom technici velmi dobře.

Otázka č. 5)

Vnímáte jako velký problém, že na stálých výjezdových skupinách slouží převážně muži? Přeci jen, když se jedná o poškozenou ženu nebo dítě, je pro ně kolikrát lepší komunikace s ženou, jak s mužem.

Stalo se mi, že když jsem měl dosah a jel jsem na oznámení, kde byly oběťmi malé holčičky, tak se mnou mluvit nechtěly. Ale máme možnost si na místo zavolat interventa, takže si myslím, že by ty ženy na krajském výjezdu nejsou, tak to jako problém nevnímám. Vždy se dají tyhle věci operativně vyřešit. Dále bych zmínil, že je důležité taky, jaký má kdo k tomu přístup. Pokud je to policista, co je empatický, tak si myslím, že poškozená nemá problém se svěřit i jemu.

Otázka č. 6)

Setkal jste se při prvotním vytěžování osob (poškozených, svědků), které je důležité pro určení, zdali k trestnému činu došlo, s problémem, kterým byla jazyková bariéra? V případě, že ano, je velký problém sehnat tlumočnicka?

S problémem jsem se jednou setkal, když jsme měli cizince, z Afghánistánu, který byl z nějaké části nebo provincie a měli jsme problém sehnat tlumočnicka do jeho rodné řeči. Nakonec jsme to vyřešili tak, že se sehnal student filozofické fakulty, který v Praze studoval, který mluvil jeho rodným jazykem a zároveň uměl hovořit česky. Takže si myslím, že pokud se jedná o tlumočení z jazyka, který je netypický, je to pro nás velká překážka.

Otázka č. 7)

V případě, kdy je potřeba provést vyšetření u lékaře (prohlídka těla), setkal jste se s tím, že jste byli lékařem odmítnuti z důvodu, že nejsou na tyto vyšetření kvalifikovaní? (proškolení, jak zajišťovat stopy, provádět důkladné vyšetření).

Je domluveno, že s poškozenými nad 15 let jezdíme do Podolí a s poškozenými pod 15 let jezdíme do Motola. Takže vyšetření probíhají docela rychle, nečekáme tam zbytečně, berou nás přednostně. V Podolí jsou instruování, jak provádět prohlídky, jak zajišťovat stopy. Nebo využíváme ambulance, máme jednu lékařku (gynekoložku), ke které jezdíme nejčastěji a ta ví, jaké vyšetření požadujeme. Mám jednu trochu negativní zkušenost s tím, když jsme jeli s poškozenou do vojenské nemocnice, tak ji lékařka chtěla vyšetřit, avšak nevěděla, v čem má stopy předat, jak přesně poškozenou vyšetřit, takže zajištění materiálu ztratilo smysl.

Otázka č. 8)

Při vyšetřování si žádáte o znalecké posudky, které jsou vypracovány v rádech několika měsíců. Vnímáte to jako problém?

U dětské psychiatrie a psychologie je minimum znalců, takže ty lhůty jsou v průměru okolo půl roku. Znalci jsou dost vytížení, kolikrát se nám stalo, že pro svou vytíženost nám odmítli udělat znalecký posudek. Bohužel pokud je do spisu nutný znalecký posudek, tak se čeká.

Otázka č. 9)

Jakou máte zkušenost v rámci spolupráce s OSPODem (např. písemné žádosti, dosahy soc. pracovníků), státním zástupcem, soudcem? (např. souhlasy se zadržením, užití OPP).

S OSPODem mám dobré zkušenosti, řekl bych, že máme s nimi vztahy hodně dobré. Za mě tedy mohu říci, že spolupráce funguje, jak s OSPODem, tak se státním zástupcem, tak se soudcem.

Otázka č. 10)

U mravnostních trestných činů využíváte zvláštní způsoby dokazování (Rekognice, Rekonstrukce, Prověrka výpovědi na místě). Setkal jste se s nějakými překážkami v rámci těchto úkonů?

Tady bych asi viděl jen u provádění rekognice problém, sehnat figuranty. Jak dospělé, tak ty dětské. Většinou se nám dětské figuranty podařilo sehnat

v diagnostickém ústavu. Poslední případ, co jsme měli, tak se měla dělat rekognice, ale nakonec k ní nedošlo, neboť by to poškozenou viktimizovalo. Nesouhlasila s tím její matka a lékař nedoporučil konfrontaci. Rekognice měla proběhnout z fotek, ale i tak to nebylo doporučeno.

Otázka č. 11)

Když si shrneme, kolik úkonů je potřeba provést v rámci vyšetřování jednoho případu, kdy je ve většině případů na jeden úkon potřeba sepsat několik formulářů, bylo by pro vás jednodušší, kdyby se některé formuláře zjednodušily, popřípadě by jeden úkon vyžadoval pouze jeden formulář?

Nepřijde mi, že bych byl nějak zahlcen papíry. Myslím si, že je administrativa adekvátní. Podle mě je důležité dostat vše na papír. Jediné snad, co bych zmínil, že je zbytečné, je dělat kopie spisu.

Příloha 3

Rozhovor s respondentem č. 3

Otázka č. 1)

Myslíte si, že soudy ukládají nízké tresty za spáchanou mravnostní trestnou činnost?

Dle mého názoru trest odnětí svobody nehraje tak důležitou roli, co se týče mravnostních trestů, jako případné nařízení sexuální léčby a úspěšnost takové léčby. Pokud člověk trpí sexuální poruchou, tak po výkonu trestu své sexuální potřeby bude chtít dříve nebo později uspokojit. Pomoci tomu může účinná léčba a k tomu odpovídající účinný dohled ke zjištění, zda byla léčba účinná. Tresty jsou dle mého názoru odpovídající, ale měly by být ukládány zároveň s odpovídající léčbou, pokud je taková léčba potřeba k zamezení další recidivy pachatele.

Otázka č. 2)

Účastnil jste se nějakých kurzů či školení, v rámci nástupu na Službu kriminální policie a vyšetřování?

V rámci své vlastní praxe jsem absolvoval pouze běžná školení v rámci SKPV a ve vztahu k mravnostní problematice jsem neabsolvoval speciální školení.

Otázka č. 3)

V případě, kdy je oznámeno na tísňovou linku např. znásilnění, jako první na místo vyjíždí hlídky OOP/MOP, OHS, PMJ. Jaké máte zkušenosti s policisty, kteří se nacházejí jako první na místě činu?

Hlídkám přijíždějícím jako první na místo činu dle mého názoru nelze nic vytknout. Jejich zájem je pátrání po horké stopě a k tomu potřebují mít prvotní informace, které jim v rámci této problematiky může dát nejlépe samotná poškozená. Vzhledem k tomu, že je na místě jistá míra stresu a časového presu pro zakročující hlídky a jejich cílem je primárně pátrat po pachateli, požadují po poškozené informace a kladou jí různé otázky, kdy na odpovědi vyvíjí časový tlak.

Je otázkou, zda by neměl být na oznámená znásilnění vyslán při příjmu oznámení také intervent, aby byl u poškozené co možná nejdříve a eliminoval tak její vystavování stresující situaci a dotazům, někdy i několika policejních hlídek. Dle mého názoru hlídky projevují dostatek empatie a berou přijatá oznámení vážně, nicméně v rámci mravnostních trestných činů je nejčastějším pachatelem muž, který se na poškozené dopustil sexuálně motivovaného deliktu. A je nesporné, že u policie slouží více muži než ženy, a tak jsou v mnoha případech v hlídce první muži, kdo se poškozené po takovém skutku dotazují na potřebné informace. Tento fakt nemusí u poškozených být po prožité zkušenosti příjemný a do jisté míry může způsobovat sekundární viktimizaci.

Otázka č. 4)

Jsou kriminalističtí technici, kteří zajišťují stopy v rámci ohledání místa činu, vybavení kvalitní technikou?

Dle mého názoru je vybavení kriminalistických techniků dostatečné k zajištění stop, které lze na místě činu zajistit a následně v rámci prověřování a vyšetřování daného činu upotřebit. Více limitující je dle mé zkušenosti lidský faktor, který na místě činu může stopy znehodnotit.

Otázka č. 5)

Vnímáte jako velký problém, že na stálých výjezdových skupinách slouží převážně muži? Přeci jen, když se jedná o poškozenou ženu nebo dítě, je pro ně kolikrát lepší komunikace s ženou, jak s mužem.

Toto jako problém nevidím. Na SVS slouží zkušení policisté, kteří ví, jak přistupovat k zvláště zranitelným obětem a v případě potřeby si na místo vyžádají krizového intervenanta, v případě potřeby si vyžádají cíleně ženu, která dokáže vhodně komunikovat s obětí trestného činu.

Otázka č. 6)

Setkal jste se při prvotním vytěžování osob (poškozených, svědků), které je důležité pro určení, zdali k trestnému činu došlo, s problémem, kterým byla jazyková bariéra? V případě, že ano, je velký problém sehnat tlumočníka?

Jazyková bariéra je vždy do jisté míry problém, ať co se týče rychlosti, nebo přesnosti zjištěných informací. Nicméně nikdy jsem se neseťkal s problémem, že by nebylo možné sehnat v dohledné době tlumočnicka. V případě operativních informací nám dobře posloužil například online překladač, či tlumočnick na telefonu, kdy se například jednalo o známého poškozeného (svědka). U těchto osob je výhodou to, že mají sami motivaci vypovídat a chtějí tyto informace sdělit, sami tak poskytují součinnost a jsou ochotni pomoci s překonáním jazykové bariéry.

Otázka č. 7)

V případě, kdy je potřeba provést vyšetření u lékaře (prohlídka těla), setkal jste se s tím, že jste byli lékařem odmítnuti z důvodu, že nejsou na tyto vyšetření kvalifikovaní? (proškolení, jak zajišťovat stopy, provádět důkladné vyšetření).

S tímto jsem se neseťkal. Policie má domluvená lékařská pracoviště, která pro potřeby policie bude vykonávat požadovaná lékařská vyšetření, a tak jsem se nikdy neseťkal s odmítnutím z uvedených důvodů.

Otázka č. 8)

Při vyšetřování si žádáte o znalecké posudky, které jsou vypracovány v řádech několika měsíců. Vnímáte to jako problém?

Dle mého názoru je mnohdy žádáno o znalecký posudek i v situaci, kdy postačí selský rozum a znalecký posudek je nadbytečný. Mnohdy také výsledek znaleckého posudku nedodá žádné nové informace k prověřované skutečnosti. Nutnost znaleckého posudku je však potřeba posuzovat individuálně ke každé prověřované věci, nicméně dle mého názoru je v mnoha případech jeho vyžádání nadužíváno a orgány činné v trestním řízení se ve svém rozhodnutí zdráhají převzít odpovědnost na sebe a chtějí se tak v odůvodnění svého usnesení „schovat“ za vyhodnocení znalce.

Otázka č. 9)

Jakou máte zkušenost v rámci spolupráce s OSPODem (např. písemné žádosti, dosahy soc. pracovníc), Státním zástupcem, Soudcem? (např. souhlasy se zadržením, užití OPP).

Spolupráce s OSPODem, OSZ a soudem je na dobré úrovni. Žádosti jsou přenášeny bez časového prodlení a dochází k jejich včasnému vyřízení. V případě urgentních záležitostí s těmito institucemi spolupracujeme na přímé bázi v rámci telefonické dohody. Je možné se setkat s individuálními problémy, ale koncepčně je spolupráce nastavená dobře a funguje bez větších problémů.

Otázka č. 10)

U mravnostních trestných činů využíváte zvláštní způsoby dokazování (Rekognice, Rekonstrukce, Prověrka výpovědi na místě). Setkali jste se s nějakými překážkami v rámci těchto úkonů?

V rámci své krátké praxe na SKPV jsem se s těmito úkony doposud moc nesešel. Musím ale podotknout, že v rámci „nižší“ úrovně SKPV (územní odbor, obvodní ředitelství) tyto úkony nejsou uplatňovány tak často, avšak v případě jejich uplatnění jsou prováděny profesionálně a tak, že odpovídají potřebám trestního řízení.

Otázka č. 11)

Když si shrneme, kolik úkonů je potřeba provést v rámci vyšetřování jednoho případu, kdy je ve většině případů na jeden úkon potřeba sepsat několik formulářů, bylo by pro vás jednodušší, kdyby se některé formuláře zjednodušily, popřípadě by jeden úkon vyžadoval pouze jeden formulář?

Dle mého názoru je byrokracie v rámci trestního řízení veliká a stále se spíše zvětšuje, než by docházelo k jejímu zjednodušení. Mnohdy je v rámci řízení tatáž osoba ke stejné věci vyslechnuta třikrát, kdy třikrát je po ní požadována výpověď k téže věci, pokaždé na jiný formulář a dochází tak nejen ke zkreslení výpovědi osoby vzhledem k plynutí času, ale tyto osoby jsou mnohdy otráveny

tím, že tutéž věc musí popisovat opakovaně a při pozdějších výsleších, které jsou naopak pro trestní řízení ty nejdůležitější má již vyslychaná osoba laxní přístup a menší zájem popisovat podrobně prověřované události.

Příloha 4

Rozhovor s respondentem č. 4

Otázka č. 1)

Myslíte si, že soudy ukládají nízké tresty za spáchanou mravnostní trestnou činnost?

Můj názor je takový, že rozhodně ano. Tresty za mravnostní kriminalitu, které jsou udělovány soudy jsou opravdu tristní, viz poslední rozsudek brněnského soudu, za znásilnění dcery tříletá podmínka a absurdní argumentace krajského soudu. Nemyslím si, že je problém v trestních sazbách, problém je v ukládání sankcí jednotlivými soudy.

Otázka č. 2)

Účastnil jste se nějakých kurzů či školení, v rámci nástupu na Službu kriminální policie a vyšetřování?

Ano, kurz OBĚT TČ, který asi trvá dva dny. Chtěl bych říci kriticky, že tady policie v rámci vzdělávání konkrétních policistů zaostává a je to tzv. na „šikovnosti“ dotyčných. Zde jsou velké mezery.

Otázka č. 3)

V případě, kdy je oznámeno na tísňovou linku např. znásilnění, jako první na místo vyjíždí hlídky OOP/MOP, OHS, PMJ. Jaké máte zkušenosti s policisty, kteří se nacházejí jako první na místě činu?

Zkušenosti s uniformovanými hlídkami mám spíše kladné, bohužel jsem se setkal i s opakem, avšak byly to jednotky případů. Většinou policistům chybí empatie a samozřejmě zkušenosti, na druhou stránku je někdy velmi negativní i přehnaná „iniciativa“, je třeba řádně přemýšlet na MČ a když nevím, raději se zeptat zkušenějších.

Otázka č. 4)

Jsou kriminalističtí technici, kteří zajišťují stopy v rámci ohledání místa činu, vybaveni kvalitní technikou?

To by byla asi otázka spíše na kriminalistické techniky, ale myslím si, že technika je u PČR velmi kvalitní. Samozřejmě vždy záleží na daném technikovi, jak ke své práci přistupuje.

Otázka č. 5)

Vnímáte jako velký problém, že na stálých výjezdových skupinách slouží převážně muži? Přeci jen, když se jedná o poškozenou ženu nebo dítě, je pro ně kolikrát lepší komunikace s ženou, jak s mužem.

Jako problém to vnímám, avšak v době, kdy drží jednotlivé oddělení dosahy apod., máme tu interventy z řad psychologů, je tento problém suplován a dá se říct, řešen.

Otázka č. 6)

Setkal jste se při prvotním vytěžování osob (poškozených, svědků), které je důležité pro určení, zdali k trestnému činu došlo, s problémem, kterým byla jazyková bariéra? V případě, že ano, je velký problém sehnat tlumočnicka?

Ano, samozřejmě je tohle častý problém, naštěstí ovládám angličtinu, takže základní vytěžení vždy nějakým způsobem proběhlo. Myslím si, že problém sehnat tlumočnicka není, samozřejmě záleží, v jakém městě a další faktory. Každopádně pro prvotní vytěžení je to nesmírně důležité.

Otázka č. 7)

V případě, kdy je potřeba provést vyšetření u lékaře (prohlídka těla), setkal jste se s tím, že jste byli lékařem odmítnuti z důvodu, že nejsou na tyto vyšetření kvalifikovaní? (proškolení, jak zajišťovat stopy, provádět důkladné vyšetření).

Nikdy jsem se s tímto nesešel. Byly určeny vždy konkrétní nemocnice či lékaři, kteří s námi spolupracovali, a nikdy nebyl větší problém. Je to o nastavení jednotlivých oddělení (odborů) s nemocnicemi.

Otázka č. 8)

Při vyšetřování si žádáte o znalecké posudky, které jsou vypracovány v rádech několika měsíců. Vnímáte to jako problém?

Ten problém tady je a je velmi reálný. Znalecké posudky na dospělé trvají cca půl roku, rok. Setkáváme se ale čím dál tím více se zneužívanými dětmi a zde je „čekací“ doba úplně tristní, pamatuji si, že když jsem sehnal dětského znalce se lhůtou do jednoho roka, byl to skoro zázrak. Ten problém tady je a vůbec se dle mého neřeší.

Otázka č. 9)

Jakou máte zkušenost v rámci spolupráce s OSPODem (např. písemné žádosti, dosahy soc. pracovníků), státním zástupcem, soudcem? (např. souhlasy se zadržením, užití OPP).

S OSPODem za mě byla vždy velmi dobrá spolupráce, samozřejmě záleželo na konkrétním sociálním pracovníkovi, ale většinou vždy byla oboustranná spokojenost. Co se týče státního zastupitelství, moc spokojený jsem za svou praxi nebyl. Přijde mi, že část státních zástupců vůbec nemá pojem o reálné situaci na místě činu a prověřování/vyšetřování. Se soudy nebyl problém

Otázka č. 10)

U mravnostních trestných činů využíváte zvláštní způsoby dokazování (Rekognice, Rekonstrukce, Prověrka výpovědi na místě). Setkal jste se s nějakými překážkami v rámci těchto úkonů?

Rekognice samozřejmě byl a bude vždy velký problém, když narazíte na osobu, která má nějakou anomálii. Co takhle třeba Ind s bradavicí na nose? Problém u rekonstrukce je vždy sehnat figuranty tak, aby situace byla reálná a osoby opravdu vypadaly podobně, ale tohle je dle mého problém, který nelze jen tak vyřešit, respektive mě nic nenapadá. Rekonstrukce a prověrka výpovědi na místě za mě problém nikdy nebyl.

Otázka č. 11)

Když si shrneme, kolik úkonů je potřeba provést v rámci vyšetřování jednoho případu, kdy je ve většině případů na jeden úkon potřeba sepsat několik formulářů, bylo by pro vás jednodušší, kdyby se některé formuláře zjednodušily, popřípadě by jeden úkon vyžadoval pouze jeden formulář?

Samozřejmě, byrokracie a „papírování“ je ve státní sféře šílené, otázkou je, jestli se lze bez toho obejít. Koresponduje to s novelou trestního řádu, uvidíme, jak bude vypadat a jestli nám v téhle oblasti přinese nějaké pozitivní změny.